

למעשה

פרשת צו

©

כל הזכויות שמורות

למכון 'למעשה'

ולפנחס זרביב

כתובת המחבר

חנה סנש 21\11

אשדוד

058-3271323

p0583271323@gmail.com

כמו כן המכון מתמחה בעריכה לשונית

פרשת צו

פרשת בא, דכל תכלית וכוונת היצירה שנודה לשמו, ותכלית כל המצוות שנאמין באלקינו ונודה לשמו שהוא בראנו, וזה כל הבריאה של האדם ע"ש. ונראה דבזה חלוק קרבן תודה משאר הקרבנות, דהנה כל הקרבנות ענינם הוא להשלים ולתקן חסרונות, חטאת ואשם על אשר פגם בחטא, עולה על מה שפגם בביטול עשה והרהורי הלב, וגם שלמים בא להשלים וכדברי רש"י בפרשת ויקרא (לעיל ג, א) שמטילים שלום בעולם, וענין שלום זהו שלימות, ולכך לעתיד לבא שהעולם כולו יהיה מתוקן בשלימות שוב לא יהיה צריך תיקון וממילא יתבטלו כל הקרבנות, משא"כ קרבן תודה שזהו תכלית כל יצירת האדם, ישאר גם לעתיד לבא.

ועל דרך זה הוא החילוק שבין שאר התפילות לתפילת הודאה, דכל התפילות ענינם להשלים דברים הנצרכים לנו, ודבר זה נובע מחסרון ברוחניות, ומבקשים אנו שהקב"ה ישלים החסרון, ומשא"כ לעתיד לבא שיהיה שפע גדול, וההטבה לא תהיה

הרב אליהו ברוך פינקל בספרו משולחן רא"ב (צו) הודאה אינה בטלה אם על תודה יקריבנו (ויקרא ז, יב).

איתא במדרש (ויק"ר ט, ז): לעתיד לבא כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינו בטל, כל התפילות בטלות, ההודאה אינה בטלה. ולא נתפרש במדרש שם טעם הדבר.

ויקרא רבה (וילנא) פרשת צו פרשה ט סימן ז

ז רבי פנחס ורבי לוי ורבי יוחנן בשם ר' מנחם דגליא לעתיד לבא כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינו בטל כל התפלות בטלות ההודאה אינה בטלה הה"ד (ירמיה לג) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות וגו' זו הודאה ומביאין תודה בית ה' זה קרבן תודה וכן דוד אומר (תהלים נו) עלי אלהים נדריך אשלם תודות לך תודה אין כתיב כאן אלא תודות ההודאה וקרבן תודה. ונראה הביאור לפי"ד הרמב"ן בסוף

מיוחד, ואז היצר הרע מגיע ומפתה אותו שהוא לא צריך להיפרד מכספו, ואילו בבניין המשכן מצינו שבני ישראל הביאו כסף וזהב בשפע, עד כדי כך שמשה רבינו אמר לבני ישראל לא להביא יותר. ולפי החשבון המנורה בלבד עלתה ממון רב הרבה יותר מעולה?

וכן קשה לגבי מחצית השקל שהתבקשו לתת לאחר יציאת מצרים, עליה אמרו חז"ל (בכורות ה:): 'אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היה עמו תשעים חמורים לזבים טעונים מכספה וזהבה של מצרים' ואפ"ה היה צריך לזרזם על כספם של ימינו, ואילו בתרומה לבנית המשכן שהיתה הרבה יותר מזה לא הוצרך לזרזם.

הקושי הוא בקביעות

אלא הקביעות היא שקשה לאדם, שאדם יכול חד פעמי לתת לצדקה סכום וכיו"ב אבל שיתן קבוע בכל שנה זה קשה על האדם.

וכן ראיתי שמתרץ הרב יהודה אריה דינר שליט"א, [הו"ד בגליון "דברי שיר"] בן אדם מוכן להתגבר על עצמו אם הוא

מוגבלת כלל, לא יהיה מקום לתפלות אלו, רק לתפלות ההודאה שהם תכלית האדם'.

וכשנתבונן בדבר זה נמצא שכל מאורע של נס שמחייב הודאה הרי זה אמצעי לרומם את האדם שיגיע לצורה האמתית של האדם שהוא ענין של הודאה, שזהו כל תכלית הבריאה, וע"י הנס והתודה עליו הוא בא לתכלית הבריאה"ו.

יד. ויעו"י באבודרהם (תקון התפלות) שכתב כע"ז. טו. וכאן הוסיף רבינו בענין שידוכים שהוא הודאה על יצירה חדשה, והבאנו דבריו בפרשת חיי שרה. -

מה החסרון כיס המיוחד שיש כאן – הקושי בקביעות מאידך וגודל השכר מאידך

"צו את אהרן ואת בניו... (ו' - ב')

אין צו אלא לשון זרז, מיד ולדורות. אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס. [רש"י].

וצ"ב מדוע לגבי קרבן עולה מבואר שכשאומרים לאדם לעשות מצוה הוא מקיים אותה, אבל אם זה לו עולה כסף, זה יותר קשה לו, כי נדרש ממנו מאמץ

למעשה פרשת צו

על דברים שעושים מדי יום ביום, אפילו דברים קטנים! ויסוד ההצלחה הוא שבן אדם צריך לדעת תמיד להשתדל על דברים שהם לא חד פעמי ולעשות דברים כסדרם וכך יצליח.

כך ראינו אצל גדולי ישראל זצ"ל, מרן ראש הישיבה רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל לא היה מושג אצלו ללכת לנופש, בבין הזמנים ישב ולמד במקומו הקבוע בלי שום שינוי, הן בזמנים והן באיכות והן בכמות. כמו כן ראינו זאת אצל מרן ראש הישיבה רבי אהרן לייב שטיינמן שהיה לו אותם סדרים ושיעורים כל השנה.

כמו כן כל אחד צריך ללמוד איך לשעבד את עצמו לריבונו של עולם לפני כוחותיו. עכ"ד.

ולפי"ז אפשר לבאר שזה התיקון של מחצית השקל לחטא העגל. ששורש חטא העגל הוא שעמ"י לא החזיקו מעמד בקביעות ולא התמודדו עם נסיונות שלא היו.

ולכן התיקון לזה להביא מחצית השקל בקביעות. (וזוה גודל שבחו שלא אהרן

יודע שמדובר במשהו חד פעמי אפילו מעבר ליכולותיו, אבל להתחייב על דבר שמחייב אותו יום יום, הוא לא מוכן אפילו בהוצאה מועטת. והוסיף ששמע בשם הרבי מקלויזנבורג זצ"ל, שאם היה שייך לעשות ניתוח במוח ולהכניס שם את הש"ס בבלי וירושלמי רמב"ם טור שו"ע וכו' בבת אחת, כל יהודי פשוט היה רץ לעשות זאת אפילו אם זה מסוכן, אבל ללמוד כמה שעות כל יום בקביעות בלי סכנה ולבסוף מובטח לו שידע ש"ס בבלי וירושלמי וכו', על זה הוא כבר צריך לחשוב ולהתבונן, כי דבר חד פעמי בן אדם מוכן להשקיע, אבל להיות עיקבי קשה לו.

כמו כן, בן אדם מוכן לתת תרומה באופן חד פעמי, אבל לחתום ולהתחייב על הוראת קבע, שירד מחשבונו מידי חודש בחודשו אפילו סכום קטן יחסית הוא לא מוכן. ולפעמים אדם מוכן לתת תרומה גדולה העיקר לא לתת משהו קבוע, כי בן אדם מעדיף כמה שפחות לשעבד את עצמו. ולכן היה צריך לזרז כאן בקרבן עולה שהוא דבר שצריך לעשותו יום יום, כדי ללמד אותנו שבן אדם צריך להתחייב

התורה, שנאמר "ויהושע בן נון נער לא ימוש מתוך האוהל" ולא רצה למוסרה לאלעזר ופנחס ולא לשבעים זקנים המתנבאים במחנה, ואף שנאמר על פנחס תורת אמת היתה בפיהו, והסבירו המפרשים שזה קאי על סודות התורה, מ"מ עדיין לא בא למדרגת ממית עצמו עליה כיהושע. פנחס לא הגיע למדרגת מסירות נפש לתורה כמו ליהושע ולכן לא נמסרו לו אותן סודות התורה שנמסרו ליהושע.

כמה מבהיל הדבר, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן שנאמר עליו מלאך ה' צבאות, וזכה "להנני נותן לו את בריתי שלום" עדיין לא זכה להיות מקבל סודות התורה (כמובן לפי רום דרגתו), וזה משום שהיה חסר בשיעור של מסירות הנפש הנחוצה לזה, וליהושע היה אותו שיעור ולכן זכה להיות מעביר התורה הלאה.

וא"כ מה צריך להזהירו. אלא ענין הקביעות קשה מאוד, ואפי' את יהושע היה צריך להזהיר. ולכל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו. כי אברהם היה קבוע

שלא שינה בהדלקת המנורה- כי גדול כח הקביעות).

למה צריך לזרז את יהושע – שהיה נער לא ימיש
וזו מה שחז"ל אומרים בברכות (לב:)
 ארבע דברים צריכים חיזוק ואלו הן, תורה, מעשים טובים, תפילה, ודרך ארץ. ומתוך ארבעת הדברים הקודם לכל הוא התורה. וכתב רש"י "שיתחזק אדם בהן תמיד בכל כוחו". ומנין שנא' (יהושע א-ז) רק חזק ואמץ מאד לשמור ולעשות ככל התורה חזק בתורה ואמץ במעשים טובים תפלה מנין שנא' קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה' דרך ארץ מנין שנא' (שמואל ב י-יב) חזק ונתחזק בעד עמנו וגו' וברש"י דרך ארץ. אם אומן הוא לאומנתו אם סוחר הוא לסחורתו אם איש מלחמה הוא למלחמתו:

וצ"ב שהרי למי זה נאמר ליהושע בן נון שהיה ממית עצמו על התורה וכמו שנאמר באבות (פ"א מ"א) משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים וכו', וכתב רש"י שמשה מסר את התורה ליהושע משום שהיה ממית עצמו על

כדין, אמר ליה מה נכפור מינך אתת חדא
אתתא טעינא לה חדא פינך דסולת,
ואמרת לי הא לך קריב קדמיהון, קריבת
לקדמיהון הוה דין אמר אנא איכול קדמאי,
ודין אמר אנא איכול קדמאי, קם הדין רבה
דהוה ביניהון נסב בוקלסא ותבריון. אמר
ליה מה אתה מפלה בי, וידעין אינון. אמר
ליה ולא ישמעו אזניך מה שפיך אומר.
נסביה ומסריה לנמרוד. אמר ליה נסגוד
לנורא, אמר ליה אברהם ונסגוד למיא
דמטפין נורא. אמר ליה נמרוד נסגוד
למיא, אמר ליה אם כן נסגוד לעננא דטעין
מיא. אמר ליה נסגוד לעננא. אמר ליה אם
כן נסגוד לרוחא דמבדר עננא. אמר ליה
נסגוד לרוחא. אמר ליה ונסגוד לבר אינשא
דסביל רוחא. אמר ליה מלין את משתעי,
אני איני משתחוה אלא לאור, הרי אני
משליכך בתוכו, **ויבוא אלוה שאתה**
משתחוה לו ויצילך הימנו. הוה תמן הרן
קאים פלוג, אמר מה נפשך אם נצח
אברהם אנא אמר מן דאברהם אנא ואם
נצח נמרוד אנא אמר דנמרוד אנא. כיון
שירד אברהם לכבשן האש ונצל, אמרין
ליה דמאן את, אמר להון מן אברהם

בעבודת ה' ולא הוזיז אותו שם דבר
מעבודת ה'.

למה לא נעשה נס להרן שמסר נפשו
כאברהם והפיל עצמו לקידוש ה' לכבשן
האש – כי לא היה קבוע

ולכן ה' הצילו מכבשן האש, משא"כ אחיו
הרן שלא היה קבוע לא הצילו ה' מכבשן
האש וכמו שמבואר במדרש (בר"ר לח ג)
'וימת הרן על פני תרח אביו (בראשית יא,
כח), רבי חיא בר בריה דרב אדא דיפו,
תרח עובד צלמים היה, חד זמן נפיק
לאתר, הושיב לאברהם מוכר תחתיו. הוה
אתי בר אינש בעי דיזבן, והוה אמר לה בר
כמה שנין את, והוה אמר ליה בר חמשין
או שתין, והוה אמר ליה וי ליה לההוא
גברא דהוה בר שתין ובעי למסגד לבר
יומי, והוה מתביש והולך לו. חד זמן אתא
חד אתתא טעינא בידה חדא פינך דסולת,
אמרה ליה הא לך קרב קדמיהון, קם נסיב
בוקלסא בידיה, ותבריון לכלהון פסיליא,
ויהב בוקלסא בידא דרבה דהוה ביניהון.
כיון דאתא אבוה אמר ליה מאן עביד להון

למעשה פרשת צו

דברי תורה קולטין ממלאך המות

יש להוסיף בזה מש"כ בלמעשה
(פרשת מסעי)

בפרשתינו מבואר שמצילים את
הרוצח בשגגה מגואל הדם וכתוב בגמ'
במכות (י א) א"ר יוחנן מנין לדברי תורה
שהן קולטין, שנאמר את בצר במדבר
(דברים ד מג) וגו' וכתוב בתורה וזאת
התורה (שם ד מד) וכו'. מאי קולטין,
ממלאך המות, כי הא דרב חסדא הוה
יתיב וגריס בבי רב ולא הוה קא יכול
שליחא דמלאכא דמותא למיקרב לגביה,
דלא הוה שתיק פומיה מגירסא, סליק
ויתיב אארזא דבי רב פקע ארזא ושתיק,
ויכיל ליה.

וצ"ב, למה לא הוכיחה הגמרא
ממעשה שקדם לזה בדוד המלך (שבת ל:)
'אמר לו הקב"ה, שימות בשבת וכל יומא
דשבתא (-כל שבתות השנים) הוה יתיב
וגריס כולי יומא שלא יקרב מלאך המות
אליו, שהתורה מגינה ממות, ההוא יומא
דבעי למינח נפשיה קם מלאך המות קמיה
ולא יכיל ליה דלא הוה פסיק פומיה
מגירסא אמר מאי איעביד ליה הוה ליה

אנא, נטלוהו והשליכוהו לאור ונחמרו
בני מעיו, ויצא ומת על פני תרח אביו,
הדא הוא דכתיב: וימת הרן על פני תרח
וגו'.

וצ"ב למה לא הצילו ה' הרי הוא מסר נפש
בשביל ה'?

אלא מפני שלא היה קבוע לכן ה' לא
הצילו כי ה' מחפש מי שהוא קבוע.

חנניה מישאל ועזריה ניצלו בזכות הקביעות

ויסוד זה מבואר במה שדרשו חז"ל
(שהש"ר ח י) אקרא (שה"ש ח ט) אם
חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת
היא נצור עליה לוח ארז. אם חומה היא זה
חנניה מישאל ועזריה, אמר הקב"ה אם
מעמידין הן - חנניה מישאל ועזריה -
מעשיהם כחומה, נבנה עליהם העולם
ונצילים, ואם דלת, ואם מטלטלין הן
מעשיהם כדלת זו, נצור עליה לוח ארז,
מה צורה זו אינה מתקיימת אלא לשעה
אחת [ורקבת שולט בה], כך אינו מתקיים
עליהם אלא לשעה אחת.

בוסתנא אחורי ביתיה אתא מלאך המות סליק ובחיש באילני (מנענע המלאך באילנות להשמיע קול תימה), נפק למיחזי הוה סליק בדרגא איפחית דרגא מתותיה ואישתיק, ונח נפשיה'. ובפרט שהמקרה הזה הוא יותר מחודש, שמלאך המות בעצמו בא, ולא רק שליחו כמו אצל רב חסדא.

יצרו מחדש ולקבוע עתים לתורה.

אלא אפי' אותן הימים שהוא לומד אם הקביעות אינו בתמידות אין רוח הקדושה שורה כ"כ על הלימוד ההוא.

למה מי שמפסיק לאומנותו מפסיק לתפילה

ולפי"ז ביאר מה שאמרו (שבת יא.) 'אמר רבי יוחנן לא שנו (-שאינ מפסקים מלימוד התורה לתפילה אלא רק לק"ש) אלא כגון רשב"י וחבריו שתורתן אומנותן אבל כגון אנו מפסיקים בין לק"ש בין לתפילה' 'דלכאו' יפלא אם באמת התורה מצד עצמה גדולה מתפילה וכי מפני שאנו עושין בדבר אחד שלא כהוגן נעשה גם עתה שלא כהוגן.

שאני דוד שהיה לומד מתוך הדחק וקביעות גדולה

אלא יש לבאר ששאני דוד המלך שתורתו היתה בדרגא אחרת שחצות לילה היה קם ללמוד ולמד אפי' כשאיובים רודפים אחריו כמו שאומר 'זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי' ופרש"י (סוטה ל"ה) כשהייתי בורח מפני אויבי ויגורתי מפניהם הייתי משתעשע בחקיך והיו לו זמירות לשעשועי. לכן הו"א שרק תורתו היא יכולה להגן עליו משא"כ תורה של רב חסדא. (שעם כל דרגתו שאין לנו שום מושג בה לא היה נרדף כמו דוד המלך).

וכמו שמבאר רבינו הח"ח צ"ל בספרו שמירת הלשון (שער התורה פרק ג) שצריך להיזהר עד מאד שלא לבטל את

וקניתי דבר שניתן בארבעים יום...
 וכשנפטר ר' יוחנן אמרו: 'אם יתן איש את
 כל הון ביתו באהבה שאהב ר' יוחנן את
 התורה, בוז יבוזו לו', [ע"כ תוכן דברי
 המדרש]. (והארכנו בזה בלמעשה על
 משפטים).

ולכאורה אם ר' יוחנן כל כך אהב את
 התורה, ומכר כל מה שהיה לו עבורה,
 מדוע הוא עדיין נחשב כמי שאין תורתו
 אומנותו, וצריך להפסיק כדי לקרוא ק"ש
 ולהתפלל?

אלא מבאר הגאון רבי אהרון קוטלר
 בצוק"ל (משנת ר' אהרן קוטלר ח"ד עמ'
 נח) ומבהיר שעבודת התפילה קשורה
 בקשר אמיץ עם לימוד התורה - שהתפילה
 היא כמזון לנפש וכל העולמות, והגם
 שהתורה היא עצם החיות של העולמות,
 אך אינה יכולה להתקיים בלי מזון. ומאידך
 מי שאין בו תורה, תפילתו פחות מועילה,
 כמו שלא מועיל מזון למת... רק רשב"י
 וחבריו, שהיתה להם מדרגה כ"כ גדולה
 של דבקות בה', נפשם היתה יכולה לקבל
 את החיות שלה מהתורה עצמה, ולא
 נדרשו להזין את נפשם ע"י תפילה. אך

אם אינו קבוע כח תורתו יורד דרגה
אבל לפי דברינו ניחא דהואיל שאין
תורתנו תמידית ואין חביבה אצלינו כל
כך והראיה שאנו מבטלין אותה
לאומנותינו אין כח קדושתה גדולה כ"כ
שיתבטל על ידה מצות תפילה'.

ונוסיף להתבונן מי אמר דבר זה הרי ר'
 יוחנן הוא זה שאמרו במדרש [שיר
 השירים ח' ז'] מבואר את גודל האהבת
 התורה שהיתה לו שמשופר שר' יוחנן טייל
 והלך מטבריה לציפורי, התלווה אליו רבי
 חייא בר אבא, הגיעו ל'בית חקלא' שח ר'
 יוחנן 'בית חקלא' זה היה שלי ומכרתי
 אותו כדי ללמוד תורה. בהמשך עברו ליד
 'בית כרם' אמר ר' יוחנן גם זה היה שלי
 וגם אותו מכרתי כדי ללמוד תורה, וכך
 שעברו ליד 'בית זית' שוב סיפר שהוא
 מכר אותו עבור לימוד התורה. כששמע
 זאת רבי חייא בר אבא פרץ בבכי, התפלא
 ר' יוחנן - מדוע אתה בוכה? ענה רבי חייא
 - אני כואב את עתידיך, שלא השאר ת
 כלום לימי זיקנותך. ענה לו ר' יוחנן אל
 תדאג, אני מאושר שעשיתי את עיסקת
 חיי! מכרתי דבר שנברא בששה ימים,

למעשה פרשת צו

אלא מבאר הגר"ח מואלוזין זצ"ל בספרו רוח חיים, שהנה ידוע כי כל ענין בית המקדש רומז לדברים עליונים והכל תיקון גדול לכלל ישראל להראותם הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו, ורצה הקב"ה להראות לנו כי האדם הקבוע בעבודת ה' אף שיהיה לו סיבות שיפריעו לו עם כל זה יעמוד על עמדו, דהנה טענות רוב העולם בזמנינו שאינם יכולים לעסוק בתורה מחמת הדאגה וטרדת הפרנסה, לזה אמר שהוא טעות גמור כשיהיה לבו בטוח בה' יוכל לעסוק בתורה ללא דאגות, וזה הנס שלא כבו הגשמים אש המערכה כי גשמים רומז לפרנסה להורות לנו כי עול הפרנסה לא יגרום ביטול וכיבוי לעסק התורה שנקרא אש כמו שנאמר הלא כל דברי כאש.

אש המזבח – מה מהותה?
אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה.
(ו, ו)

חז"ל אמרו (גיטין צ:): אמר רבי אלעזר כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות, שנאמר (מלאכי ב, יג-

שאר גדולי התנאים והאמוראים, אפילו שהיה בכוחם להחיות מתים, ואין שיעור לגדולתם, היו צריכים להפסיק לתפילה, כי זה מצורכי התורה. ק"ו אנו שרחוקים מרחק רב משלמות העבודה - שחייבים להתאמץ ולהתעלות בתפילה, לכל הפחות בכוונה פשוטה.

הלימוד מזה למעשה. עד כמה חשוב הוא כח הקביעות – ורב כוחו להציל והדברים שיכים בפרט בתקופה הזו שהיא בין הזמנים ובפרט בתקופה זו שהרבה מסוגרים בביתם, ויותר קשה ללמוד, וכבר כתב הקהילות יעקב שראה הרבה שהתעלו בתקופה הזו.

"לא כבו הגשמים את האש של עצי המערכה"

"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" (ו, ו). ושנינו באבות (ה, ה) שאחד מעשרה הניסים בבית המקדש היה "שלא כבו הגשמים את האש של עצי המערכה".

ולכאורה יש להתבונן, היפלא מה' לא להוריד גשם על מקום המקדש והמזבח על מה, ולמה היה צורך בנס גלוי זה שלא כיבו הגשמים אש של עצי המערכה?

צבאו האדיר כשהוא מלווה באלפי חיילים רגליים, פרשים רכובים על סוסים אבירים, וגדודים של שכירי חרב עזי נפש. נעמדו המון העם והביטו במצעד המרשים. אמר אחד מבני המדינה לחברו מה נורא השליט הזה ומה רב כוחו ועומק דינו! או לו ואבוי לו למי שימרוד או יפשע במלך הזה! העושה כן יענש על ידי חיילים אכזריים אלה. אמר לו חברו מה לך ולכל זה? והרי אתה אינך מורד או פושע במלך, אם דיבורך והנהגותיך יהיו בדרך הטוב אין לך להתיירא ממנו כלל! כן הוא גם הנמשל בשעה ששמעו ישראל את פרשת הקרבנות נתייראו, אמר להם משה אל תתייראו! עסקו בתורה ואין אתם יראים כלל מכל אלה! משום כך נאמר "זאת התורה לעולה ולמנחה" וכמו שכתוב בגמרא (מנחות דף ק"י עמוד א'). כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא חטאת לא מנחה ולא אשם!

הטענות על אהרן שגרם לעמ' להיחשב מזידין

כתוב במדרש (ויק"ר ז א) אמר רבי אסי מלמד שהיה אהרן נוטל קרבנם ופוחסו

יד) "וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' בכי ונאקה מאין עוד פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה על כי העיד ה' בינך ובין אשת נעוריך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בריתך".

מזבח מוריד דמעות - מדוע

מדוע דווקא המזבח מוריד עליו דמעות, ולא המנורה, השולחן או הארון? אלא נראה לבאר היות ומהות המזבח היא לעזור לאדם לטל את דעתו זזה ע"י הקורבנות וכמו שמבאר הרמב"ן שזה מטרת הקורבנות שהוא מקריב ואם אדם לא הצליח לבטל את דעתו ומידותיו המזבח על זה המזבח מוריד דמעות.

וצ"ב מה תשובה קאמר להם

"זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים" (ז, לז). מפני מה נאמר כאן "זאת התורה?" הדבר יתורץ על פי מה שמצינו במדרש (ויקרא רבה פרשה ט'). אמר רבי אחא משל למלך אחד שיצא למלחמה וכבש מדינה אחרת, נכנס המלך למדינה בראש

למעשה פרשת צו

**מה הראיה שה' קיבלו בתשובה אם
שלמה בנו יבנה**

כתוב במדרש (ויק"ר ז א) ב זבחי אלהים רוח נשברה וגו' (תהלים נא, יט), זבדי בן לוי ורבי יוסי בן פטרס ורבנן, חד אמר, אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא אני כבשתי את יצרי ועשיתי תשובה לפניך, אם אתה מקבלני בתשובה הרי יודע אני ששלמה בני עומד ובונה את בית המקדש ובונה את המזבח ומקטיר עליו את הקרבנות שבתורה, מן הדין קריא: זבחי אלהים רוח נשברה. וחרנא אמר מנין למי שהוא עושה תשובה שמעלין עליו כאלו עלה לירושלים ובנה את בית המקדש ובנה את המזבח ומקריב עליו כל הקרבנות שבתורה, מן הדין קריא: זבחי אלהים רוח נשברה, ורבנין אמרי מנין לעובר לפני התבה שצריך להזכיר עבודה וקרבנות ולשח, מן הדא ברכתא, רצה אלהינו שכן בציון מהרה יעבדוך בניך. אית דבעי משמענא מן הדא, זבחי אלהים רוח נשברה. מה הראיה שה' צ"ב מה הראיה שקיבלו בתשובה אם שלמה בנו יבנה בית המקדש וכי לא יתכן שלא ישוב בתשובה

לפניהם ואומר להם דעו שאין בו ממש. הוא שמשא אמר לאהרן (שמות לב, כא): מה עשה לך העם הזה, אמר לו מוטב היה להן שידונו שוגגין ואל ידונו מזידין. הוא שהקדוש ברוך הוא אמר למשה (שמות לב, לג): מי אשר חטא לי אמחנו מספרי, הדא הוא דכתיב (דברים ט, כ): ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו וגו'.

וכתב העץ יוסף נוטל קרבנם ופוחסו לפניהם. צ"ל נוטל קורנם ופוחסו לפניהם. ומשום שקשה נהי דאיכא שנאה על ישראל. אבל על אהרן אין ראוי להיות שנאה מאחר שלטובה נתכוון במעשה העגל ונטל שכר על הדבר כדלקמן פ"י. לכן מביא הא דרב אמרי שהיתה הקנאה כיון דהוה אפשר למעשה העגל בזולת ענין זה דשוניהו מזידיים. דאע"ג דאיהו לטובה נתכוין אולי ישמעו וישובו. מ"מ נחשב לו לחמא דה"ל לאסוקי אדעתיה מוטב שיהיו שוגגים.

אותו אני בונה אותו בשמו של הקדוש ברוך הוא, הדא הוא דכתיב (שמות לב, ה): ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר, חג לעגל מחר אין כתיב כאן, אלא חג לה' מחר, דבר אחר, וירא אהרן, מה ראה, אמר אהרן אם בונין הן אותו, הסרחון נתלה בהן, מוטב שיתלה הסרחון בי ולא בישראל, רבי אבא בר יודן בשם רבי אבא משל לבן מלכים שנתגאה לבו עליו ולקח את הסיף לחתך את אביו, אמר לו פדגוגו אל תיגע את עצמך תן לי ואני חותך, הציץ המלך עליו אמר לו יודע אני להיכן היתה כונתך, מוטב שיתלה הסרחון בך ולא בבני, חייך מן פלטין דידי לית את זייע ומותר פתורי את אכיל, עשרים וארבע אנונס את נסיב. כך מן פלטין דילי לית את זייע (ויקרא כא, יב): ומן המקדש לא יצא, ומותר פתורי את אכיל, (ויקרא ב, ג): והנותרת מן המנחה, עשרים וארבעה אנונס את נסיב, אלו עשרים וארבע מתנות כהנה שנתנוה לאהרן ולבניו. אמר לו הקדוש ברוך הוא לאהרן, אהבת צדק, אהבת לצדק את בני, ושנאת מלחיבן, על כן משחך אלהים אלהיך, אמר לו חייך

ואפ"ה הכי בנו זכאי לבות את בית המקדש

למה קשה לפני ה' לזוגם כקריעת ים סוף

קשה היא לפני הקדוש ברוך הוא כקריעת ים סוף. הקושי בחיקו יתברך משני פנים. הא' להטיב למי שאינו ראוי לפי שמדת הדין מקטרגת. והב' להזיק אפי' למי שעונו מחייבו. כי השם יתברך הוא הטוב והמטיב ואינו רוצה בהשחתת שום נברא. אלא שלהיותו דיין אמת חוייב להעניש החוטא. ומשני פנים אלו יתייחס אצלו קושי בקי"ס אם במה שהטיב לישראל שלא היו ראויים לנם כזה להיות ביניהם פסל מיכה כמו שכת', ואם במה שהזיק למצרים. יפ"ת

האם אהרן עשה טוב שעשה את העגל או לא

וכתב במדרש (ויק"ר י ג) דבר אחר, וירא אהרן, מה ראה אם בונין הם אותו, זה מביא צרור וזה אבן ונמצאת מלאכתם כלה בבת אחת, מתוך שאני בונה אותו, אני מתעצל במלאכתי ורבינו משה יורד ומעבירה לעבודה זרה. ומתוך שאני בונה

חבלא בתרין רישי, בעית עלמא ובעית דינא דקושטא אם אין את מותר ציבחר לית עולמך יכיל קאים. אמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם (תהלים מה, ח): אהבת צדק ותשנא רשע, אהבת לצדק בריותי ושנאת מלחיבן (תהלים מה, ח): על כן משחך אלהים אלהיך שמן ששון מחברייך, מהו מחברייך, אמר לו חייר שעשרה דורות שמנח עד אצלך עם אחד מהם לא דברתי ועמך אני מדבר, שנאמר (בראשית יב, א): ויאמר ה' אל אברם לך לך.

וצ"ב שהרי דיבר ה' עימו קודם שאמר לו על הצלת סדום, א"כ ה' דיבר עמיו עוד לפני הצלת סדום.

למה המשגיח התנגד שילמדו חפץ חיים
אלא יש לבאר בהקדים מספר הרב הלל קופרמן (משגיח בישיבת בית שמואל) בשנה הראשונה ללימודי בישיבה, התארגנה קבוצה של בחורים ללימוד משותף של הספר 'חפץ חיים', מספר דקות ליום. בחורים אחרים התנגדו לכך. הוחלט לעלות לדירתו של המשגיח

שמכל שבטו של לוי לא נבחר לכהנה גדולה אלא אתה (ויקרא ח, ב): קח את אהרן ואת בניו אתו.

וצ"ב הרי אין אדם חוטא ולא לו ולמה מטוב יתלה הסירחון ב'.

כתוב במדרש (ויק"ר פרשה יא) קח את אהרן ואת בניו אתו וגו' (ויקרא ח, ב), זה שאמר הכתוב (תהלים מה, ח): אהבת צדק ותשנא רשע וגו'. רבי יודן בשם רבי עזריה פתר קריא באברהם אבינו, בשעה שבקש רחמים על סדומיים אמר לפניו רבונו של עולם נשבעת שאי אתה מביא מבול לעולם, הדא הוא דכתיב (ישעיה נד, ט): כי מי נח זאת לי, מבול של מים אי אתה מביא מבול של אש אתה מביא, מה אתה מערים על השבועה, אם כן לא יצאת ידי שבועה, הדא הוא דכתיב (בראשית יח, כה): חללה לך מעשת כדבר הזה, אמר לפניו (בראשית יח, כה): חללה לך השפט כל הארץ לא יעשה משפט, אם משפט אתה מבקש אין כאן עולם אם עולם אתה מבקש אין כאן משפט, את בעי תפוש

כך מתנהג אדם כאשר באים לספר לו לשון הרע על אדם שהוא אוהב באמת.

כאן נזדעק המשגיח אם היינו אוהבים זה את זה באמת, האם היינו מוכנים לשמוע סיפור גנאי איש לנו אהבת עבודה על עין טובה שנראה כל אחד על רעהו איך קיים מצב כזה שאנו כן שומעים התירוץ הוא ישראל במידה מספקת על כן אנו שומעים ברעת השני ובקלונו הי ירחם ע"כ הצעד הראשון שעלינו לעשות הוא אין מעלות חברינו ולא חסרונם אז לא ניכשל כלל בדיבורים אסורים על הזולת

לאחר שהצליח לזעזע אותנו, הוסיף: בינתיים עד אשר תתקנו מידה זו, קיימת סכנה להיכשל חלילה בהרבה איסורים הקשורים בשמירת הלשון. ע"כ בכל זאת מן הראוי שתלמדו בינתיים הלכות לשון הרע כדי שתדעו עד כמה חמור העניין ותמנעו מלהיכשל בו מצד יראת העונש. (ספר המשגיח עמ' 523)

וכן כתב בספר אמרי יושר על המדרש ועמך דברתי - בזכות הצלת סדום שהיה עתיד להתעורר ראה אלהים ודיבר עמו כי דיבור בין הבתרים קדם להצלת סדום.

ולהתייעץ עמו. הוא הפתיע אותם: גם אני מתנגד. הבחורים נדהמים ציפו להסבר.

השורש פגום הוא – הסביר - חסר לנו השורש, שהוא אהבת ישראל אמיתית. כל עוד השורש פגום - לא יועילו לימודי ההלכות.

כדרכו, עבר להציג בפניהם דוגמא מן החיים בציור חי ומוחשי:

ראובן בא אל שמעון ומספר לו: יענקלה שלך 'התחיל' עם ילד אחר בשכונה ללא שום סיבה.

יענקלה שלי? - מגיב האבא - לא יתכן. טעות בידך. אנא בדוק את הדברים היטב, לפני שאתה בא להוציא שם רע על בני מחמד.

כשמתברר מעל לכל ספק שאמנם היה זה יענקלה, עובר האב לעמדת התגוננות. - עליך להבין: יענקלה שלי סבל בלילה מכאב שניים ולא יכול היה לישון. על כן לא שלט בעצמו.

ויש להוסיף מש"כ בזה במק"א

למה נענשו המרגלים ארבעים שנה
למה המרגלים נענשו ארבעים שנה כנגד יום שהלכו הלא בפועל הם דיברו רק יום אחד ופחות.

אלא מבאר הרב חיים שמואלביץ (חכמת חיים) בלשון הרע עיקר החטא הוא ההסתכלות הרעה ואילו הדיבור הוא רק תוצאה ולכן נענשו על שורש החטא

גם המרגלים נענשו על שורש חטאתם
כמו שכתוב בתורה 'כה עשו אבתיכם בשלחי אתם מקדש ברנע לראות את הארץ וכו' והנה קמתם תחת אבתיכם תרבות אנשים חטאים לספות עוד על חרון אף ה' אל ישראל' (דברים לב, ח-יד)

מה הדמיון בין חטא המרגלים לבני גד ובני ראובן
בפרשתינו מבואר שמשם רבינו השווה את מעשה בני גד ובני ראובן לחטא המרגלים ועד כדי כך דקרי עלייהו תרבות אנשים חטאים והקשה הרב אליהו ברוך פינקל בספרו (משולחן ר' אליהו ברוך במדבר עמ' רנ) מה הדמיון בין חטא המרגלים לרצונם של בני גד ובני ראובן

לדור בעבר הירדן, הלא המרגלים חטאו בקום ועשה שהוציאו דיבת הארץ רעה, ואילו בני גד ובני ראובן אפי' לפי סברת משה לא עברו אלא בשב ואל תעשה שלא רצו לגור בארץ ישראל, וביותר שהיתה להם סיבה של צורך במקום מקנה, ומה השייכות ביניהם למרגלים.

המרגלים לא אהבו את הארץ ולכן ראו בה דברים רעים וכן בני גד ובני ראובן ראו חסרון פרנסה מפני שלא חיבבו אותה

אלא ביאר עפ"י דברי הגר"נ פרצוביץ זצ"ל, שביאר ששורש חטא המרגלים הוא שלא חיבבו את הארץ כמו שמצינו בתהלים (קו כד) 'וימאסו בארץ חמדה', שאם היו מחבבים את הארץ לא היו רואים בה דברים רעים ועל כל פשעים תכסה אהבה ואף אם היו רואים היו מפרשים זאת על הצד הטוב וכגון מה שאמרו 'ארץ אוכלת יושביה' היו תולים שהקב"ה עשה שיהיו קוברי מתים בכדי שלא ירגישו בהם. ולפי"ז יש לומר שבזה שוו להם בני גד ובני ראובן, שגם הם חפצו בעבר הירדן מפני שלא חיבבו את ארץ ישראל, כי אם היו מחבבים את ארץ ישראל לא היו עושים

למעשה פרשת צו

שום חשבונות של מקום מקנה וכיו"ב, אלא היו רוצים לגור בארץ ישראל עם כל המקנה שלהם ויסוד זה מפורש ברש"י בקידושין (סא ב) ד"ה התם וז"ל שאף בארץ כנען שאינה חביבה להם לא יטלו עכ"ל ויותר מפורש ברש"י שם לעיל מינה (סא א) ד"ה ר"ח אמר וכו' שהיו קצין בה מפני מקנה רב שלהן אף בה לא יטלו עכ"ל עכת"ד

שופני הפסח לעולם שבת הגדול".

ובאבודרהם כתב בשם אבן הירחי (ספר המנהיג) וז"ל 'כשראו זה המצרים היו רוצים להנקם מהם והיו עיניהם מתחתכים ונדעכין באש, ונדונין ביסורים ובחלאים רעים ולא הזיקו אחד מישראל, ועל שם אותן הנסים קורין אותו שבת הגדול".

ובכל בו (סימן מ"ז) איתא 'וכשראו המצרים כך, חגרו איש חרבו על ירכו, ויבקשו להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, והשם ברחמיו הגין עליהם, והחלה את מצרים בתחלואים משונים. ונדונו ביסורים גדולים, ולא יכלו להזיק לישראל. ועל שם שנעשו נסים גדולים

למה לקחו את הפסח ארבע ימים לפני כן ולא נעשה בחיפזון – חשיבות ההכנה דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית (שמות יב, ג)

והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים (שמות יב, ו)

צ"ב למה לקחו את הפסח ארבע ימים לפני כן ולא נעשה בחיפזון, ובפרט שהיה בזה משון סכנה שהרי הע"ז היתה האלילים של מצרים, כמבואר בשולחן ערוך (או"ח תל, א) נזכר 'מפני הנס שנעשה בו', והסביר המשנה ברורה (שם

למעשה פרשת צו

לישראל באותו שבת שהיה לפני הפסח. ומבואר בלשונו של רש"י שכתב 'ולא היו נקרא כל שבת שלפני הפסח שבת הגדול עכ"ל

אלא מבאר רש"י: והיה לכם למשמרת, זה לשון ביקור, שטעון ביקור ממום ארבעה ימים קודם שחיטה. ומפני מה הקדים לקיחתו לשחיטתו ארבעה ימים, מה שלא צוה כן בפסח דורות, היה ר' מתיא בן חרש אומר, הרי הוא אומר "ואעבור עליך ואראך והנה עתך עת

דודים" (יחזקאל טז, ח), הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו, ולא

היו בידם מצות **להתעסק בהם כדי שיגאלו**, שנאמר "ואת ערום ועריה" (שם, ז), ונתן להם שתי מצוות, דם פסח ודם מילה - שמלו באותו הלילה, שנאמר "מתבוססת בדמ"ך" (שם, ו), בשני דמים, ואומר "גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו" (זכריה ט, יא), ושהיו שטופים באילים - אמר להם "משכו וקחו לכם", משכו ידיכם מאילים וקחו לכם צאן של מצוה.

אותם'.

אלא מבואר שחיפש ה' מצוה שיעסקו בה הרבה זמן, ולכן נתן להם ה' את המצווה של הקורבן כמה ימים לפני כן, וכדי שיתבוננו, שהרי עיקר מטרת פרעה היתה, לעקור מהם את ההתבוננות. ולמה?

- כי בכח ההתבוננות יכולים להגיע לקיום כל התורה.

ומשום שרצה שלא יתבוננו וכמו שביאר המס"י בפ"ב 'ואולם הנה זאת באמת אחת מתחבולות היצר הרע וערמתו להכביד עבודתו בתמידות על לבות בני האדם עד שלא יישאר להם ריווח להתבונן ולהסתכל באיזה דרך הם הולכים, כי יודע הוא שאילולי היו שמים לבם כמעט קט על דרכיהם, ודאי שמיד היו מתחילים להינחם ממעשיהם, והיתה החרטה הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי. והרי זו מעין עצת פרעה הרשע

למעשה פרשת צו

עוזרו וניצול מן היצר הרע, אבל אם אינו מפקח הוא על עצמו, ודאי שהקדוש ברוך הוא לא יפקח עליו. כי אם הוא אינו חס, מי יחוס עליו. והוא כענין מה שאמרו רבותינו זיכרונם לברכה (ברכות לג, א) כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו. והוא מה שאמרו (אבות א, יד) אם אין אני לי מי לי.

וכן מעלת המילה גדולה כמבואר בגמ' (מנחות מ"ג) ובשעה שנכנס דוד למרחץ וראה שעמד ערום אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצות כיון שנזכר במילה שבבשרו נתישבה דעתו. וכל במהרש"א ערום בלא מצות וכו' - דבית מרחץ פטור מן המזוזה כדאמרינן בפ"ק יומא.

וכתב ביד יוסף: פי' ערום מהמצוה שהיא שקולה ככל המצות, כדכתב רש"י בפסוק וזכרתם את כל מצותי פי' שאע"פ שהיה לו פיאות הראש והזקן, מ"מ אינם שקולים ככל המצות, וכשנסתכל ועיין שיש מצוה אחת עליו שהיא שקולה המצות היינו 'המילה' כדאמרו חז"ל - התנחם ואמר עליה שירה.

שאמר (שמות ה, ט) תכבד העבודה על האנשים וגו', שהיה מתכוין שלא להניח להם ריווח כלל לבלתי יתנו לב או ישימו עצה נגדו, אלא היה משתדל להפריע לבם מכל התבוננות בכח התמדת העבודה הבלתי מפסקת כן היא עצת היצר הרע ממש על בני האדם, כי איש מלחמה הוא ומלמד בערמימות, ואי אפשר למלט ממנו אלא בחכמה רבה והשקפה גדולה.

הוא מה שהנביא צווח ואומר (חגי א, ה-ז) שימו לבבכם על דרכיכם. ושלמה אמר בחכמתו (משלי ו, ד-ה) אל תיתן שנה לעיניך ותנומה לעפעפעיך, הינצל כצבי מיד וגו'. וחכמינו זיכרונם לברכה אמרו (מועד קטן ה, א; סוטה ה, ב) כל השם אורחותיו בעולם הזה, זוכה ורואה בישועתו של הקדוש ברוך הוא. ופשוט הוא שאפילו אם יפקח האדם על עצמו, אין בכוחו להינצל אילולי הקדוש ברוך הוא עוזרו, כי היצר הרע תקיף מאד, וכמאמר הכתוב (תהלים לז, לב-לג) צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, ה' לא יעזבנו וגו'. אך אם האדם מפקח על עצמו, אז הקדוש ברוך הוא

ומבואר שהמילה חשובה כיון שמגיעים על ידה לקיום כל המצוות וזה ע"י ההתבוננות שאנו עבדי ה' ומטעם זה חשובה ההכנה וכמו שנבאר

אלא השפ"א (פרשת האזינו שנת תרלד) מפליג בגודל מעלת ההכנה, ואומר שבכמה בחינות ההכנה חשובה יותר מהמצוה עצמה, ומביא ראיה מהא דסוכות נקרא ראשון לחשבון עונות (מד"ר אמור כג א) כי בין יוה"כ לחג הסוכות שמורים מהחטא משום טרדא דמצוה, הכנה למצות סוכה וארבעת המינים, ומקשה השפ"א איך יתכן שבשעת הכנת הסוכה וארבעת המינים שמורים מהחטא ודווקא בחג הסוכות גופה אין המצוה מגינה וע"כ דהכנה למצוה מהוה שמירה יותר מהמצוה עצמה.

וראיתי הוספה לזה בספר שמחת אליהו (דויטש עמ' צא) בתפילת ר"ה אנו אומרים, ועקידת יצחק לזרעו ברחמים תזכור, ולכאורה קשה, למה קוראים לזה עקידה, הרי עקידה זה הקשירה שאברהם אבינו קשר את יצחק ידים ורגלים מאחוריו כמו שכתוב ברשי פסוק ט פרק כב', ואמרו חז"ל שיצחק אמר לאביו שיקשור אותו, כי

למה הריצות יותר חשובות מהמצוה עצמה

אי אפשר שלא להבחין כמה הדגישה התורה את עניין המהירות והריצה של אברהם אבינו סביב העיסוק במצוות הכנסת אורחים.

איתא במדרש (ילקוט שמעוני שה"ש שם) 'מלך אסור ברהטים' - אמר להם הקב"ה, אסור אני בכם, בזכות הריצות שרץ אברהם.

הקב"ה מכריז שהוא כביכול אסיר אצל עם ישראל, שכפי שאסיר אינו יכול לנתק עצמו מבית האסורים, כך הקב"ה קשור בעם ישראל בקשר שלא ניתן לניתוק.

מהי הסיבה לכך אפשר היה לחשוב שזה בזכות הכנסת האורחים של אברהם אבינו, אך המדרש אומר שזה בגלל הריצות שרץ אברהם.

מה המיוחד כ"כ בריצותיו של אברהם אבינו, ומה המידה כנגד מידה שיש כאן,

אולי כשיראה ששוחטים אותו הוא יבהל ויזוז ממקומו והקרבן יהיה פסול, לכן ביקש מאביו שיקשור אותו, הרי לך שכל העקידה שזה הקשירה זה לא עצם המצוה, זה פרט חשוב במצוה שלא יפסל הקרבן, אבל לא עצם המצוה, רק עצם המצוה זה המסירות נפש שיצחק מסכים להשחט למען רצון הבורא ברוך הוא, וא"כ למה קוראים לזה עקידה, הרי לא העקידה הוא עיקר המצוה.

אלא רואים מכאן עד כמה חשובה העקידה שהיא ההכנה למצוה, ורואים מכאן שההכנה למצוה זה יותר גדול מהמצוה, ולכן כל המסירות נפש של יצחק קרויה בשם העקידה, שזה ההכנה.

אלא רואים מכאן עד כמה חשובה העקידה שהיא ההכנה למצוה, ורואים מכאן שההכנה למצוה זה יותר גדול מהמצוה, ולכן כל המסירות נפש של יצחק קרויה בשם העקידה, שזה ההכנה.

גם האהרן הכהן צריך להשפיל את דעתו

מה אמר עובד האשפה לגר"ה שמואלביץ באחד הפעמים בלכתו של הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל מביתו לישיבת מיר נתקל במשאית אשפה כאשר אחד מהפועלים עומד ע"ג המשאית למעלה והשני מתרוצץ למטה בין פחי האשפה לפתע ניגש אותו פועל לראש

"זה קרבן אהרן ובניו" וגו' (ו, יג). בקדשים אין מלאכה בזויה. דבר פלא הוא ששמו של אהרן הכהן לא נזכר בפרשת ויקרא אפילו פעם אחת, מה שמצוין זה רק "בני אהרן". ואילו כאן, בפרשת תרומת הדשן, התורה מציינת "צו את אהרן ואת בניו".

ממיטתי ושאלתי אותו במחילה מכבודו שיואיל לומר לי פתרון דבר זה. ויען ויאמר, "אהה, כי עוררתי את כבודו מהשינה", השבתי לו כי הייתי ער מכבר, אך הטייתי אוזני ושמעתי את הדברים ומבקש אני ממנו לומר לו את פישרם, נענה ואמר לי, "יודע כבודו כי אנו הולכים עוד מעט להתפלל בישיבה, מקומנו בישיבה בכותל המזרח ובני הישיבה מכבדים אותי בהיכנסי להיכל הישיבה בקימה ואף ממתנינים לי אחרי קריאת שמע ותפילת "שמונה עשרה", יש אם כן לחשוש שמא חס ושלום תיפול גאוה בלב, ואף כי לא שייך בזה להיכשל בגאוה ממש, מכל מקום לגבהות לב יש לחשוש, והרי נאמר: "תועבת הי כל גבה לב" (משלי טז), והאי "כל" לרבות בא, כלומר: כל גבה לב אפילו בכגון דא - במי שנתמנה למשפיע בישיבה וכדומה, לזה שאי אפשר אחרת וגבהות לב דמצווה "קרא, ויתכן אף שבכהאי גוונא נאמר להיפך: "ויגבה לבו בדרכי ה' " (דברי הימים ב, יז), מכל-מקום מי יכול לשפוט ולומר שלא נתערבה בי חס ושלום גבהות

הישיבה הגר"ח שמואלביץ ואומר לו שלא יחשוב ראש הישיבה שאני תמיד למטה והוא תמיד למעלה בסמטה הבאה אנו מתחלפים אני למעלה והוא למטה מובן מאליו ששיחתו הבאה של ר' חיים נסובה בענין זה שאף בעובדי אשפה תתכן גאוה וא"כ צ"ב מה יעזור לכהן שהוא יוציא את הזבל הרי צריך לתקן את מידותיו מבפנים אלא יש הבדל בין מי שעובד על מידותיו לתקנם למי שאינו עובד עליהם

**אל תאמין בעצמך עד יום מותך
סיפור על פחדו של ר' אליהו לופיאן מן
היצר הרע גם בזקנותו המופלגת**

יום אחד התעוררתי מוקדם והנה אני רואה את הגה"צ ר' אליהו לופיאן זצ"ל עומד ליד החלון ומדבר כאילו אל עצמו ובלחישה כדי שלא להעיר אותי משינת, הטייתי אוזני ושמעתי כיצד הוא חוזר פעם אחר פעם על הפסוק: "לא תביא תועבה אל ביתך", תמהתי, מה פשר שינון הפסוק הזה בעת בוקר מוקדמת? קמתי

ולדורות, אר"ש ביותר צריך הכתוב לזרז
במקום שיש בו חסרון כיס.

היתכן שבזה חושדים את אהרן ובניו גדולי עולם משרתי עליון, שיתעצלו בשביל כזה חסרון כיס קטן
 וצ"ב א. הרי חסרון הכיס שעליו מדובר כאן היה בשיעור של עשירית האיפה סולת בכל יום לאהרן, ולבניו רק ביום חינוכם לעבודה. היתכן שבזה חושדים את אהרן ובניו גדולי עולם משרתי עליון, שצריכים זירוז על דבר פעוט שכזה. **ופרט שהעבודה היא שיא השיאים של הקירבה לבורא, והכהנים שלוחי דרחמנא ושלוחי דידן.** ועוד הרי סתם כהנים זרזים הם (שבת כ.). **ובפרט שהכהנים מקבלים מכל עם ישראל תרומות ומעשרות וכלום היה חסר להם קמח וסולת בשביל להקריב.** וכן מה צריך לצוות לדורות לכהנים שרואים שם עשרה ניסים שרואים שם בכל יום. וכמו שכתוב 'ואכלת לפני ה' אלוקיך במקום אשר יבחר לשכן שמו וכו' למען תלמד ליראה את ה' אלוקיך כל הימים' (דברים יג, כג) וכ"כ בתוס' בב"ב (כא.) 'כי

לב שאינה של מצוה, וממילא נעשה האיש הזה כמי שנאמר אליו "תועבת ה' כל גבה לב" רחמנא ליצלן?! האריך יוכל רב כזה להשפיע על התלמידים?! זו היא הסיבה מדוע הנבי משנן פסוק זה של "ולא תביא, תועבה אל ביתך".

בשומעי דברים אלה התפעלתי מאד ומרוב התרגשותי אמרתי לו בתמיהה: "כבוד ר' אליהו", האם אנשים זקנים כמונו היום שבורים ורצוצים בגוף ובנפש, יש לנו עוד לחשוש שמא ניפול בגאווה?"

ויפן אלי ויאמר, "מה השאלה? משל למה הדבר דומה לפצצה איומה שמונחת בפניה או בתוך אולם גדול מזה כמה שנים ובמשך זמן זה חלפו לידה אלפי בני אדם ולא התפוצצה, האם משום כך אין כבר סכנה שמא תתפוצץ עוד"?! "עד כאן", סיפר הר"א קורזנר, (מובא בפתיחה לספר "לב אליהו" בראשית, עמי 31 ובספר ר' אלה עמ' 310)

צו את אהרן ואת בניו (ויקרא ו,א) וברש"י אין צו אלא לשון זירוז מיד

עת אל הקדש - שלא ימות כדרך שמתן בנין" (רש"י). אף כאן יש לתמוה על זה שהיה צורך לזרז את אהרן זירוז מיוחד ע"י הזכרת מיתת שני בניו כדי להזהירו לאמר, "ראה מה קורה למי שאינו שומע בקול ה'!" (לב אליהו)

היצר אורב לכולם אל תאמין בעצמך עד יום מותך

'אלא שבאים ללמד אותנו על כוחות הנפש של האדם עד כמה היצר אורב לו ועד כמה אין לסמוך על אף אחד, גם גדול בענקים אהרן הכהן ובשעה שהוא עסוק בשיא המעלה יכולה לחדור המידה ולהילכד בדברים קטנים ברשתו של היצר, וחייבים למצוא עצות ותחבולות. **גם אהרן ובניו יכולים ליפול שדודים מחסרון כיס קל**, ליפול בדבר הנורא ביותר עצלות כי כמו שהורה לנו התנא ואל תאמין בעצמך עד יום מותך (אבות ו ה'). דווקא בגלל שהכהנים זריזים הם היצר לא מסתפק במה שמצליח להפיל בדברים אחרים, הוא לא מוכן לוותר בשום דבר, האדם גדול הצליח לנצח אותו רכש לעצמו מעלה כל שהיא הוא בכל

מציון תצא תורה. לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה וכו'. וכי בכה"ג שייך לחשוב על חסרון כיס כזה פעוט הרי העיקר זה העוה"ב

ובסוף הפרשה, ויעשו אהרן ובניו את כל הדברים אשר ציווה ה' ביד משה - להגיד שבחן שלא הטו ימין ושמאל. (רש"י שם ח, לח) וכי יעלה דבר אחר על דעתנו?!

ועוד בפרשת אחרי-מות נאמר, "וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימותו. ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו' ולא ימות וגו'". הדגשת מיתת שני בני אהרן מוסברת על ידי ר' אליעזר בן עזריה, משל לחולה שנכנס אצלו רופא. אמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב. בא אחר ואמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר "אחרי מות שני בני אהרן", ומיד אחרי זה נאמר "ויאמר וגו' ואל יבוא בכל

שעה. במשך כל ימי ח"ו אין מי שיכוף אותן ללכת בדרך טובה או להיפך. ואף שהאדם אשר עלה במעלות התורה והיראה לא יטה אוזן ליצר הרע ולא ישמע אליו, וכן להיפך, האדם הטובע חס ושלוה בים התאוה ומטמטם לבו בעבירותיו - שוב לא יבין שפת הקדושה והפרישות. מכל-מקום התורה, תורת אמת, לא תשנה משום כך אזהרותיה ומצוותיה ולא תפלה בין צדיק לרשע, אלא תעמיד את כולם בניסיון שווה.

מעשה בחסיד שגרס "אל תאמין בעצמך עד עת זקנתך" וכמעט נכשל
 בירושלמי מסכת שבת (פ"א ה"ג) מסופר מעשה בחסיד אחד שהיה יושב ושונה "אל תאמין בעצמך עד עת זקנתך", במקום מה שכתוב במשנה (אבות פ"ב) "אל תאמין בעצמך עד יום מותך". כי היה חסיד גדול והרגיש בעצמו שאין לו כבר שום שייכות לעולם הזה. בשמים התרעמו עליו על שינוי זה ונתנו רשות ליצר הרע הרוחני והתחפש לאשה יפת תואר אשר מימות תובל קין לא היתה כמוה, ונכנסה בדמות זו לחדר של אותו זקן. כיון שנשא

כוחותיו עד יום מותו של האדם ישתדל להפיל אותו שלא יישאר במעלה ההיא, ויש לו הרבה דברים שמפעיל אותם במלוא הכח וצריך לעשות משהו נגד זה'.
 (מאיר נתיבות לר' מאיר חדש)

דברי רבינו לופיאן בזה

ויש תוספת דברים בדברי הגר"א לאפיאן זצ"ל בספרו "לב אליהו" פישרם של דברים הוא כי תורתנו תורת אמת היא. האמת ניתנת להיאמר לכל אדם בשווה: מהקטן אשר רק זה עתה הגיע לכלל דעת, ועד לגדול שבגדולים. לכולם ניתנת התורה בשווה, על כל אזהרותיה ומצוותיה, פרטיה ודקדוקיה. הבחירה בידו של כל אחד ואחד ורשות ניתנת לו להטות עצמן להיות צדיק כמשה רבן ע"ה, או להיפך להיות רשע כירבעם בן נבט (עיין רמב"ם פ"ה מהלכות תשובה). ואמר הקדוש ברוך הוא: "בראתי לו יצר הרע בראתי לן תורה תבלין" (בבא בתרא דף יז. וכן קידושין דף ל:) והגדול (בתורה) מחברו יצרו גדול ממנו. נמצא שלכל אדם יש רשות גמורה לבחור בטוב או ברע בכל מקום ובכל זמן, בכל עת ובכל

המיתה, כששוכב האדם על ערש דווי ויודע בבירור שעוד זמן קצר ביותר עליו לנטוש את העולם-הזה ואת כל עניניו, וללכת ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא - גם בעת הזאת צריך רחמים מרובים ועליו לבקש עזר ה' לעמוד בנסיונות שהוא עלול להיכשל בהם אפילו בשעה הזאת.

מעשה מבהיל על חמדת הממון

ומעשה באדם אחד שהיה איש נכבד מאד שהיו לו מעלות רבות, אך היה נגוע מאד בחמדת הממון. בכל פעם שהיה מגיע לאיזה שהוא ניסיון בנידון זה היה מאבד את כל אישיותו ונכרך בלהט אחר תאוותו. וכלל גדול הוא שכל מידה רעה שבאדם, אם אינו עמל לשרשה הרי היא מתלווה אליו עד הקבר. כאשר אדם זה חלה ונטה למות באו אליו חבריו לבקרו להיפרד ממנו. רמז להם שיתקרבו אליו לפי שרוצה הוא להשמיע דבר מה באזניהם. כאשר הטו אזנם אמר להם: "רצוני לומר לכם דבר שתוכלו ללמוד ממנו מוסר. הנה אני מרגיש עתה כי קרב קצי, עוד מעט קט יבואו ויטלוני מן העולם

דיבר עמה דברים שאינם ראויים לחסיד כמוהו. אך תיכף ומיד התחרט צער כה גדול מזה עד שהיה בסכנה מחמת הצער. ריחמו עליו מן השמים ציוו את אותה רוח להפסיק מיד את הנסיון. אז התגלתה לו הרוח בדמותה האמיתית אמרה לו: דע כי נשלחתי מן השמים ללמד אותך שלא תגרוס עוד "אל תאמין בעצמך עד עת זקנתך" אלא "עד יום מותך!" הרי שעד יום מותו של האדם אינו בטוח בעצמו כלל וכלל, ועליו לבקש רחמים שיעזרהו ה' יתברך שלא יכשל ח"ו. כמו שהביאו בגמרא בקידושין (דף ל:) בעניין זה את הפסוק (תהלים לז) "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו". כלומר, רשע זה - היצר הרע - אינו מרפה אף מאחד ואינו מתייאש אפילו מן הצדיק הגדול ביותר. כל העת הוא צופה לאדם לתופסו במקום ובזמן המתאים להכשילו. ובעצם, נצחונו של היצר הרע מובטח לכאורה, שכן קשה היא המלחמה עד למאד, ואנו ניצלים רק על ידי מה שנאמר בהמשך הפסוק - "ה' לא יעזבנו בידו", כלומר אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו. ואפילו ביום

לקלקל את העבודה ינצל את העובדה של חסרון כיס להכשיל אותי ועלי להישמר. ולנו כדי שנדע שזה לא פשוט אך כששומעים את הצווי מצליחים מספרת התורה בשבחן שלא נטו ימין ושמאל, שנבין עד כמה שאנו צריכים לחשוד את עצמנו עד יום מותנו שלא ליפול בעצלות. (מאיר נתיבות)

למה בתרומת הדשן הצטווה להחליף בגדים פשיטא

מוסיף ר' מאיר חדש להוכיח זאת מתרומת הדשן והוצאת הדשן שלובש בגדים אחרים פחותים מהם כדתנא דבי רבי ישמעאל בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג כוס לרבו. (יומא כג:) מוציא מזה רש"י יסוד: 'אין זו חובה אלא דרך ארץ שלא ילכלך בהוצאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן' (ויקרא ו, ד) שמוטל לא ללכלך בגדי העבודה הוא דבר פשוט ומובן ואף אם צריכים לזה לצורך זה אך למה מצווים אותו להחליף בגדים? לימדה תורה דרך ארץ שיהא חס על היפה לא מספיק שיהיה לו בתודעה שאין ללכלך הוא צריך למצוא עצות להחדיר את זה

הזה. ובכל זאת הנני מעיד על עצמי שאם אחד מכם יתן לי כעת כסף לא אוכל להימנע מלהושיט ידי ולקחת את הכסף ולהחביא אותו מתחת הכר שאני שוכב עליו! ... עד כדי כך שולטת בי עדיין מידת חמדת הממון! שמעו וקחו מוסר! ואכן אחרי כרבע שעה יצאה נשמתו והלך לעולמו. על זה אמרו חז"ל "אל תאמין בעצמך עד יום מותך". (עיי"ש שהאר"ך לבאר שהעצה לכבישת היצר היא - "לדעת חכמת ומוסר", והיינו ידיעת הלכות ולימוד המוסר).

וכי עוד צווי זה הפיתרון לעצלות

ב. מה העצה של התורה צו אזהרה נוספת לשעה ולדורות, לכאורה וכי מזה היצר נבהל? (מאיר נתיבות)
אלא התשובה אדם גדול שרוצה באמת לנצח את היצר רק שהוא צריך סיוע ועזר, ואצלו כאשר התורה מוסיפה אזהרה ותוקף של צו נוסף למצווה זה עוצר אותו מליפול מעוררת אותו לחיזוק, מהוה עבורו תזכורת כאן מקום סכנה, אני אמנם זריז משרת ה' העומד ומשרת בדביקות גדולה ובכוונה רצויה אך היצר ששואף

דבר שייקר אצלנו את ערך העבודה שאנו עושים.

מאמר הרב משה שטרנבוך צו תשעט

הקושי להשיג קדושה לעומת הקלות להשיג טומאה "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף, (ז', י"ט).

ומבואר בפסוק זה שהטומאה מתפשטת בנגיעה לחוד, אמנם כל זה הוא רק בטומאה - שהמחובר לטמא טמא, אבל בקדושה אינו כן, שהקדושה איננה מתפשטת ע"י נגיעה אלא רק ע"י בליעה וכמבואר בגמ' בזבחים (צ"ז).

בא בעל הבית אחד לבעל התניא זצ"ל, ואמר לו שברצונו ללכת לאוניברסיטה, ובעל התניא הזהיר אותו מאוד שהוא עלול להתקלקל שם, והלה השיב "איני מתפעל מהסביבה, והראיה, שהייתי אצלך ולא הושפעתי מקדושתך, וא"כ

גם אם אלך לאוניברסיטה עם הרשעים לא אתפעל מרשעותם", והשיב לו בעל התניא זצ"ל, שהוא טועה, שהרי טומאה מקבלים בנגיעה בעלמא, אבל קדושה אין מקבלים על ידי מגע לחוד אלא רק

בנפשו להתייחס ביחס של כבוד, הגם שמצד הדין אין לו חובה להחליף אבל כנגד היצר הוא מוכרח עצות האיך לכבדן כראוי ולנקוט פעולות לכופ את יצרו לשבור העצלות ולהרבות כבוד העבודה.

גם לקחת עוד חופן עצים, צריך להזהיר אותו שלא יתעצל

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה - מצוה לכהנים בקיום האש כמו שאמר ובער עליה הכהן עצים וצוה שיזהרו בה ויערכו אש ועצים הרבה שתוקד האש תמיד כל היום וכל הלילה והזהיר בלאו שלא תכבה לעולם והנה אם נתעצלו הכהנים וכבתה האש עברו בלאו. (רמב"ן שם ב') בזה כבר אין לכהן שום חסרון כיס ואפילו לא טרחת החלפת בגדים בסך הכל צריך לקחת עוד חופן עצים - צריך להזהיר אותו שלא יתעצל.

הלימוד מזה למעשה. אל תאמין בעצמך עד יום מותך. היצר אורב בבלי פינה, ודווקא בדברים הגדולים, ויש לחפש עצות ותחבולות האיך להתגבר עליו ולגדור את עצמנו בגדרים וסייגים וכל

המופלא רבי מנחם וולס זצ"ל. המכתב ששלח מיטת חוליו, אותו גם הקריאו אחר מיטתו, עורר הדים רבים, "כתב לנו אברך תושב אופקים, "אני יודע מכלי ראשון ממש על כמה שקראו את הדברים האלה ומשהו השתנה בתוכם. אם יהודי מסובל בייסורים כתב ממעמקי הגלות הפרטית שלו, שהוא שוחה בתוך ים של צער וקשיים, אבל על כל גל וגל נענעתי בראשי, ואם מעומק הכאב והיגון הוא כותב, שכנראה תפקידנו בגלות, ותפילתו שיזכה לעשות רצון קונו בשלימות וב שמחה ויתקדש שם שמים על ידו, כל אחד ואחד מאתנו מסוגל וחייב גם הוא, איש ממקומו. "את השם יש לעבוד בדרך בה הוא רוצה ולא בדרך הנראית לנו", כתב רבי מנחם וולס, והעיד על עצמו שהוא רואה את עצמו כאסיר תודה ולא אסיר בכיסא...

"דברים גבוהים ונוראים אלו נגעו בחדרי לבבי", כתב לנו האברך, וברצוני לגולל את סיפור המאסר האישי שלי, וכך סיפר: "שנים רבות אני מתמודד עם מחלת הסוכר. בגיל ארבע עשרה, ערב כניסתי

בבליעה, ולכן אצלי שלא בלעת את הקדושה לא הושפעת לטובה, אבל כשתהיה בסביבת רשעים תיטמא בנגיעה. והוסיף לו עוד, שמצינו שקל מאוד לאבד קדושה, שהתרומה נטמאת אפילו בשלישי, וקודש נטמא אפילו ברביעי, והטעם בזה כי כמה שהדבר קדוש יותר, כך היצר מתגרה בו יותר, אמנם מאידך בטומאה קל מאוד להיטמאות, ומשום שכאשר השטן מצליח לפתוח שערי טומאה, שאם ילך לאוניברסיטה – אז ח"ו נמשך הלאה, ולכן יש לו להיזהר מאוד ייטמא בנקל. ומכאן תשובה לאותם בזמנינו שמחזיקים אצלם עיתונים פרוצים או אינטרנט ומכשירים שאין רוח חכמים נוחה מהם, ומדמים שהם מוגנים ושמורים ולא יושפעו מזה, אך האמת שהטומאה מתפשטת אפילו על ידי נגיעה בלבד, וכ"ש על ידי החזקת אינטרנט בדרך קבע.

את ה' יש לעבוד איך שהוא רוצה ולא איך שנראה לנו

"התרגשתי מאוד לקרוא את הדברים שהבאתם פה בשבוע שעבר על הצדיק

לישיבה, סבלתי מכאבי ראש עזים שלא פסקו. תחילה ייחסו אותם למתח סביב הרישום לישיבות, אולם כשהכאבים לא פסקו, נשלחתי לבדיקות מקיפות ובמהרה התברר כי אני סובל ממחלת הסכרת.

נשברתי מאוד שכן לא קל לחיות עם סכרת שמגבילה מאוד את חיי היומיום. זר לא יבין, אבל אסור לי להכניס לפי דבר לפני שאני מודד את רמת הסוכר בדמי... נשברתי מאוד והוריי שביקשו לעזור לי, לקחו אותי לגאון הגדול רבי יששכר מאיר זצוק"ל.

גרנו באופקים ורבי יששכר היה דמות נערצת על כל בני משפחתנו. פעמים רבות נסענו אליו לעצה ולברכה, אולם כעת היתה זו נסיעה מסוג אחר. ידעתי שגם הוא חולה סוכר ויש לו ניסיון אדיר בתחום.

נכנסנו אל חדרו, אבי שליט"א ואני, ואבא אמר לרבי יששכר כי גילו לי את מחלת הסוכר. רבי יששכר שמע וביקש מאבא שיצא מהחדר כי דבר לו אלי.

נשארתי לבד בחדר, כתב לנו האברך, ורבי יששכר לקח את ידו ואחז בידי. הוא הביט בפני ופרץ בבכי... הרגשתי שהוא מרגיש בדיוק מה עובר עלי. גם אני בכיתי, וכשרבי יששכר נרגע, הוא אמר לי בקול אבהי מילים מתוקות מסוכר, שאני זוכר כל יום וכל שעה, והן נותנות לי כוח. הוא אמר:

'אחד הניסיונות הגדולים שהקב"ה הביא על האדם הוא ניסיון האכילה. מאוד קשה לאכול לשם שמיים רק לקיום הגוף ולא לשם תאוה. לכן רוב בני אדם אוכלים "סתם כך ללא מחשבה... אבל אותנו זיכה הקב"ה במתנה יקרה, הוא נתן לנו כלי לעליה בדרגה בכל ענייני האכילה... 'לנו' יש את הזכות להצליח לאכול כדי לעבוד את הקב"ה...'

לא הבנתי אז את עומק דבריו, כותב האברך ל"עין יהודית", אבל הרגשתי תחושה נפלאה של כבוד, כי רבי יששכר מאיר התייחס אלי ואליו בנשימה אחת - אותנו זיכה הקב"ה... לנו יש את הזכות... אני בן הארבע עשרה, הוא, ראש ישיבה וגאון עצום מרום שנותיו, נמצאים בסירה

אחת של התמודדות... לא הייתי לבד. אני והוא התמודדנו עם הסוכר...

"זכיתי הרבה להרביץ תורה בכלל ישראל..." והוא החל למנות את מקומות התורה בהם הרביץ תורה, ישיבת מונטרה בשוויץ, והישיבה בקזבלנקה וטנזיר שבמרקו, בכפר הרוא"ה ומשם לנתיבות. זכיתי להקים קהילה של בני תורה, לייסד ישיבות בנגב, להביא תלמידים מכפר הרוא"ה לישיבת עזתה. הקב"ה זיכה אותי... אבל אתה יודע מה היתה הזכות בגללה זכיתי לכל זה?!

הוא בכה, והתינוק בכה ואני בכיתי, ורבי יששכר אמר לי: "אני זכיתי לזה בזכות האכילה לשם שמיים שלי... עם המחלה הזו שלי אני לא יכול להכניס לפי כל מה שאני רוצה... אני לא יכול לאכול לפני שאני בודק... אני לא יודע אם מותר לי עכשיו לאכול תפוח... אפילו מלח אסור לי לשים בסלט, הקב"ה לקח ממני אפילו את התאווה הזו, התאווה האחרונה... יש לי לחץ דם ואסור לי גם מלח... את הלחם אני צריך לשקול במדויק, וכדי שלא אתפתה, אני אוכל רק לחם יבש וישן, לא לחם טרי... אני לא פותח את הדלת למלאך המוות

'אם נתבונן בזה יהא עלינו רק להודות ולשמוח עם המתנה היקרה שקיבלנו מהקב"ה!', אמר לי רבי יששכר, כי מעכשיו תוכל לאכול רק מה שאתה צריך לקיום הגוף, ואז האכילה עצמה תהיה ממש עבודת השם, ותמיד תזכור כי זה כלי מיוחד שקיבלנו לעבודת השם...!

מאז חלפו הרבה שנים. לא תמיד קל לי ולא תמיד מחלת הסוכר שלי מאוזנת. החיים לא מתוקים באופן שדמיינתי אותם, אבל אני ב"ה מצליח להתמודד, ובכל יום - עם הפריכה או התפוח, עם הגבינה או עם הדג - אני זוכר את מה שאמר לי רבי יששכר כשהייתי בן ארבע עשרה...

את מכתבו המרגש חותם האברך בעדות: "רבי יששכר שימש כסנדק בברית המילה של בנו.

כשנפרד ממני בברכות חמות אמר לי בכנות:

למעשה פרשת צו

שוב ניסה ללחוץ על ידיה הדלת, להפעיל כוח, להזיז קצת לימין ולשמאל, אבל המציאות הייתה חזקה מכל אלו. דלת החדר שלו בפנימיית הישיבה הייתה נעולה, והוא לבד, בפנים.

"מישהו שומע אותי?" על אף האופי העדין שלו הוא הרים את קולו, הבין שאין לו ברירה, ואם הוא רוצה שיבואו לחלץ אותו מפה הוא צריך לצעוק, "יש מישהו בפרוזדור?"

שקט מהדהד ענה לו מעבר לדלת.

מבט קצר בשעון. זה לא הגיוני שאין עכשיו אף אחד באזור, שוב מנסה לצעוק, עוד יותר בקול. מונה את שמותיהם של חברי החדר שלו: "אליעזר, שמוליק, בנצי, ננעלתי פה בחדר, בואו לחלץ אותי!"

אפס תגובה. כאילו הפכה הפנימייה לעיר רפאים.

הלחץ מתחיל לטפס בו, בבנימין, על אף שהוא לא מצליח להסביר לעצמו למה זה מפחיד כל כך. בסך הכול הוא הרי נמצא בתוך בניין שוקק חיים; לא ננעל במערה

שאורב לפתחי ורוצה להיכנס יחד עם האוכל שאסור לי לאכול... אבל יש לי את הזכות לאכול כדי לקיים גופי לעבודת השם, ואכילה לשם שמיים היא דרגת קדושה שאין דומה לה, כך כתוב בספרים הקדושים..."

יהיו הדברים הנוראים האלה ששמעתי מפה קודשו, הפה שאכל רק לשם שמים, לעילוי נשמתו הטהורה של מורי ורבי, רבי יששכר מאיר שהשבוע חל יום פטירתו, ואם יתחזק לפחות קורא אחד מהסיפור שלי, יהיה זה גם לעילוי נשמתו הטהורה של רבי מנחם וולס שחקק באותיות של אש, כי את השם יש לעבוד בדרך בה הוא רוצה ולא בדרך הנראית לנו (יתד השבוע כ"ז בטבת תשפ"ב הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com

הנעילה שנעלה שערי בנים 26 שנה

נעול??!!

בנימין לא האמין שזה קורה לו.

לחיצת יד לבעל הבית. מאחל מזל טוב
חגיגי ומציג את עצמו.

הסלון ערוך בחגיגות, אורחים ראשונים
כבר התחילו להגיע, ובעל הבית עודנו פנוי
להיכרות חביבה עם הדוד מהצד השני.

איפה אתם גרים, איפה למדתם, ואחרי

מספר משפטים מתברר לשניים כי הם
למדו יחד אי אז, בשנות הישיבה לצעירים-

--

חיוך מאיר את פניו של אלישע. נחמד
להגיע לבית זר לאירוסים של אחיין,

ולגלות כי אבי הכלה הוא בעצם חבר

נעורים שלך...

עדיין שקט בסלון המואר, המחותנים
עצמם טרם הגיעו, והשניים מנצלים את

הדקות להחלפת זיכרונות והעלאת חוויות

מתקופת הישיבה הקטנה...

"זוכר את מה שקרה במסיבת פורים

בשיעור א', בבית של ר' שכנא לוינגר?"

אלישע מזכיר בבדיחותא, וזוכה בתגובה

מחויכת מצידו של אבי הכלה. "זוכר, איך

אפשר לשכוח... זוכר גם את העונש

חשוכה במדבר... גם אם אין כעת בחורים
באזור, בסוף הרי ישמעו אותו ויבואו

לחלצו. ובכל זאת, הוא מרגיש היטב את
הלמות ליבו, וטיפות קטנות של זיעה

מתחילות לבצבץ על מצחו בעיצומו של
חורף

פעם הוא קרא על אדם שנתקע במעלית
ונכנס להתקף חרדה דומה למה שהוא

מרגיש כעת, היה לזה אפילו שם מקצועי

שהוא לא מצליח לזכור כרגע. כנראה זה

מה שקורה גם לו עכשיו. מי יודע, אולי הוא

עומד להתעלף?

בנימין מתחיל להלום בדלת באגרופים

קפוצים. מוסיף גם בעיטות כדי להגביר

את העוצמה, הצילו! הצילו אותי! אני

נעול!!

*

בניין דירות בני ברק טיפוס, אלישע

משפשף את נעליו בשטיח שלפני הדלת,

מיטיב את הכובע שלראשו כראוי למעמדו

כדוד החתן, מותח חיוך על הפנים ודופק.

שקיבלנו אחר כך", הוא מוסיף בקריצת עין. ואת הטבח הפולני שלא דילג על תפוחי אדמה אפילו בארוחה אחת?" אלישע מתרווח על הכיסא, נהנה מכל רגע בחברת המחותן שהתגלה כחבר נעוריו.

"ברור, זוכר גם את ה'מקהלה' שארגנו לו בערב אחד, עם שיר התפוחי אדמה", הגיב המחותן, נהנה גם הוא להיזכר בחוויות.

אחר כך הם נזכרו בנדיב שהגיע לבקר בפנימייה ונחרד מהקירות הדולפים, וככה, במקום, חתם על צ'ק שהספיק להפיכת הבניין בן שלוש הקומות למשופץ. שחזרו את קבלת הפנים המרגשת שנערכה לאחד מגדולי הדור הקודם זצ"ל שהגיע להשתתף במעמד 'סיום' בישיבה, ואז אמר פתאום אלישע: "אני זוכר גם שבערב אחד, כשהיית בחדר בפנימיית הישיבה, החליט אחד הבחורים להתבדח קמעה על חשבונך ונעל אותך מבחוץ, ולא היה באפשרותך לצאת מהחדר.

פניו של אבי הכלה השתנו בבת אחת. היה קל להבחין כי אזכור המקרה המביך ההוא משנות נעוריו מעורר בו גל של כאב וצער. אולם למראה דמותו של המחותן שנכנס באותו רגע אל הבית הוא התעשת, ועטה על פניו חיוך רחב, כמו שמתבקש ברגעים מרגשים אלו.

לחיצות ידיים נרגשות. איחולים לבביים. התרגשות גואה מול בית יהודי חדש שמתחיל לקרום עור וגידים.

רק בסיום הערב, אחרי שהתחיל הסלון להתרוקן מיושביו, שב הסיפור יעלה בין שני החברים לשעבר.

"יש לך צד ששכחתי את אותו תעלול נורא??" תמה המחותן באוזניו של אלישע, דוד החתן. דמעות צצו בעיניו, והוא לא טרח למחות אותן אפילו. "תאמין

הוא לא טרח למחות אותן אפילו. "תאמין

לי, עד היום אני לא מסוגל לסלוח למי שעשה לי את זה.. " הוא אמר בקול רועד.

הלב הולם. הידיים רועדות. הרגליים נושאות אותו בקושי אל תוך חדרו של אחד מפוסקי הדור, בא הנה לשפוך את ליבו, לבקש עצה ותושיה.

אלישע ששיבה כבר החלה להיזרק בזקנו, חוזר אחורה אל שנות נערותו בישיבה לצעירים. מספר בדמעות על רוח

המשובה שאחזה בו, על בנימין, חברו לשיעור שהלם בכל כוחותיו בדלת החדר הנעולה, ועל הצחוק המתעלם שלו...

יותר מעשרים שנה חלפו מאז, ולרגע אחד לא חשבתי שהוא עדיין כועס עליי, שהוא עדיין פגוע. לא מסוגל לסלוח", הוא מוסיף בסערת רוחות.

התשובה שקיבל לא הייתה משתמעת לשתי פנים. "אם אינך מחפש צרות, עלה אליו שוב ובקש מחילה!"

אם אינך מחפש צרות... לו רק הכיר כבוד הרב את אלישע באופן אישי, היה יודע כי

אין צורך לחפש את אותן צרות. הן כבר כאן, מקיפות ואופפות אותו מכל העברים-

שוב הוא עמד מול דלתו של המחנותן, חושש כי גם מעבר לדלת ניתן לשמוע את הלמות ליבו. מחזק את עצמו לקראת הרגעים הלא פשוטים שלפניו. .

ושבו הם ישבו זה מול זה, הפעם ליד שולחן ריק מעוגות ומגדנות. הפעם עמדו הדמעות בעיניו של אלישע, מנסות לבקש, להפציר ולהתחנן למחילה.

וזה לא היה פשוט כלל וכלל.

דומה כי הרגעים האיומים ההם, בתוך החדר הנעול, שבו ועטפו את בנימין במלוא עוצמתם, מזכירים לו את חוסר האונים שחש אז, את הפגיעה האיומה מול ה"חבר" שהגה וביצע את התעלול, את הכעס שלא ידע אל מי לנתב אותו...

ואלישע מתחנן על נפשו. מסביר שרוח שטות עברה עליו. ממרר בבכי ומייחל לשמוע ולו מילה אחת של סליחה.

למעשה פרשת צו

במושב גנות ויש לו אוטובוס חזור לאשדוד רק בשעה 10:00 אבל הוא פגש יהודי שלא זכה להאמין באבינו שבשמיים ומרוב צער הוא הרגיש הוא מוכרח לקרב אותו הוא לא יכול לוותר על הנשמה הטהורה הזו.

הוא ישב ודיבר איתו דברי חיזוק ואמונה הזמן עובר ומתקרבת השעה 10:00 שיש

לו את האוטובוס האחרון לאשדוד

רעייתו התקשרה אליו כמה פעמים לטלפון להזכיר לו שתכף אוטובוס האחרון לאשדוד יחלוף ואיך נגיע הביתה.

הוא לא ענה אומר שאפשר להשאיר יהודי כזה רחוק אני חייב לקרב אותו הוכחנו את מספר הטלפון במובן זה שולחן המשיך ליצור איתו קשר אבל מרגיש עדיין לא קשור דברים הדיבור הוא ימשיך לדבר איתו מה שלומך ולא הגיע 9:45 והוא ממשיך עשרה לעשר ממשיך הגיע 10:00 אוטובוס ממחלף עבר רק לאחר שהוא ירגיש שהוא ישב את הדברים הדיבור ואז אני פעלו את פעולתם הוא הלך בעזרת

קשה. קשה למחוק בבת אחת טינה ארוכת שנים. קשה לנקות את הלב מכאב שהשתכן בו לעומק. ובכל זאת, אחרי שאלישע מבטיח כי כבר למד את הלקח, וכי לא יהיה מסוגל לשכוח לעולם את הצער שגרם בתעלול שלו, ויעשה הכול כדי להתרחק ממעשים מסוג זה - אמר לו בנימין: מחול לך, מחול לך.

עשרה חודשים חלפו מאותו מעמד, ואלישע התדפק בפעם השלישית על דלת ביתו של בנימין. הפעם היו פניו קורנות משמחה פורצת.

בן ראשון נולד לו, אחרי עשרים ושש שנות ציפיה ארוכות ארוכות--- (משמרת השלום אדבר ב תשפ"ב הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com

ומעשה שסיפר לי ידידי הרב יונתן הכהן שליט"א אשר ידיו רב לו בקירוב רחוקים לאביהם שבשמיים. שהוא הסעה לחתונה

נתן הכהן מי שדואג לבניו של בורא עולם
 בורא עולם אלינו שוכח אותו
 לה' הישועה בפלאים ביץ'

באחד ממסעיי סביב לעולם, ביקרתי
 בפלורידה. זה היה ביום חמישי בלילה,
 נסעתי חזרה מפאלם ביץ' בכביש המהיר
 95 בשעה שתיים לפנות בוקר, יחד עם
 ידידי ר' נחום דונר. ביקרנו תורם,
 והפגישה התארכה מעבר למצופה.

ביציאה, הזכיר לי ר' נחום כי לא הרחק
 מכאן, בצפון מיאמי ביץ', יש בית כנסת על
 שם הרבי מריבניץ. ביקשתי ממנו שיעצור
 שם וינסה לראות אם המקווה פתוח, כדי
 להתקדש ולהיטהר לקראת שבת מלכתא.

אפילו מקווה בבית הכנסת על שם הרבי
 מריבניץ אינו פתוח לאורך כל שעות
 הלילה, טען ר' נחום בפניי. קשה למצוא
 מקווה פתוח בשעה כה מאוחרת אפילו
 בבורו פארק, לא כל שכן בצפון מיאמי

היוטיובר ברכת המזון ונסע לביתו והלך
 לכיוון תחנת אוטובוס אבל האוטובוס כבר
 חלף איך לחזור לאשדוד מתפלל לבורא
 עולם תמונות של עולם אני השקעתי את
 הזמן בבן שלך שהוא רחוק ממך לקרב
 אותו אליך אנא בבקשה שם תקרב אותי
 אל ביתי תעזור לי להגיע לבית שלי בקלות
 ובמהירות

הוא ניסה לעצור טרמפים אתה לפניו גיפ
 מהודר עם קישוט של חתן וכלה ושאל
 אותו לאחד אתה צריך הוא אמר לו אני
 צריך למדוד אובמה לא נוסע ליבנה וואו
 תודה רבה לא יעזור לי השם ואחותך והוא
 חושב מתפלל לבורא עולם בורא עולם
 תעזור לי תשלח לי אוטובוס ברכב
 במהירות שיקח אותי לאשדוד ואז עושה
 את האוטו עושה סיבוב פרסה הגיפ עושה
 ושאתה תגיד לי אתה תקוע פה הוא אומר
 לו כן סבבה אז למה לא אמרת לי הייתי
 לוקח אותך עד הבית אמרנו תעלה מיד
 ולקחנו אותו מונית ספיישל עד הבית שלו
 ברחוב יהודה המכבי באשדוד לא יודע רבי

למעשה פרשת צו

ביץ'. אבל מה לא עושים בשביל תוספת "שלושים שנה חלפו והוריי טהרה!?"

לא נעשו צעירים יותר. יום אחד הפתעה נעימה ציפתה לנו בבואנו למקום. האורות בבית הכנסת היו דלוקים. ר' נחום ירד לבדוק וגילה שאדם מנקה את המקווה. הוא ביקש ממנו אישור שאוכל להיכנס, אך הלה סירב בתחילה ור' נחום יצא לעדכנני. לפתע יצא האיש וראה אותי יושב ברכב, הוא רץ אליי וביקש את שליחתי, ופתח את הדלת לרווחה.

רגע לפני כניסתי, ביקש לספר לי את הסיפור הבא:

"אבי היה הגבאי של הרבי מריבניץ ברוסיה", סיפר האיש. "הוריי היו חשוכי ילדים, והם היו הולכים להתברך מפי הרבי על בסיס קבוע. בכל פעם מחדש הרבי הרגיע אותם ובירכם שיהיה להם ילד.

"שלושים שנה חלפו והוריי לא נעשו צעירים יותר. יום אחד אבי נכנס אל הרבי לבקש ברכה. הוא אמר לרבי שלא יעזוב את המקום עד שיבטיח לו שהוא יהיה אבא.

"הרבי נתן את ההבטחה המבוקשת, וההורים שמחו וחיכו לבשורה המשמחת שהגיעה בסופו של דבר, אך אליה וקוץ בה - הרופאים בנבואות קודרות. ההורים לא היו רגועים, והרבי כל העת הבטיח בקדשו: הילד יהיה בריא ושלם. חרף הפחדות הרופאים, הרבי לא נכנע, ועמד על דבריו, ברוגע ובאמונה.

"התינוק אכן נולד ללא רוח חיים. זה היה רגע של משבר עמוק להוריי, שחיכו כה הרבה לרגע הזה, והנה שוד ושבר. אבא מיד עזב את בית החולים ורץ כל עוד

בקבלת התורה, והתורה ניתנה על ידי תוספת טהרה ושלושת ימי הגבלה, כדי כך ש"יום אחד הוסיף משה בדעתו", כי אין ערוך לטהרה ולקדושה.

רש"י הקדוש כותב על אתר "מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו, אלא מן ההר אל העם". הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר שאל פעם, וכי אילו עסקים היו לו למשה רבינו? שמא חנות מסחר היה בידו?

אלא, תירץ בנועמו, כי משה רבינו ויתר על ההתקדמות האישית שלו בתורה ובעבודה, הוא ויתר על עבודת השם האישית שלו עבור בני ישראל. זהו מנהיג אמיתי, שלא רואה את עצמו בכלל, כשטובת הציבור לנגד עיניו.

הרביניצר זצוק"ל אותו זכיתי להכיר ואף ביקר במעוננו לא אחת, היה יהודי של מסירות נפש עבור השני, גם על חשבון העצמי שלו, ולכך זכה והושיע יהודים מכל צרותיהם.

"מה קרה?", שאלה הרופאה שנכנסה לחדר הילדים. "נולד תינוק ללא רוח

נשמתו בו לביתו של הרבי. הרבנית פתחה ואמרה שהרבי אינו בבית.

"היכן הוא?", שאל האב. "דער רבי'ה איז אין וואסער". הרבי נמצא במקווה. זו הייתה התנהגות אופיינית לרבי הקדוש מריבניץ, שטבל במקווה פעמים רבות כל יום.

"אבא רץ חזרה לבית החולים, שם מצא את התינוק מכוסה בסדין לבן. הרופא היה עסוק בהכנת תעודת הפטירה. אבא כמעט יצא מדעתו מדאגה ולחץ, כשרופאה נוספת נכנסה פתאום לחדר בחלוק לבן עם סטטוסקופ סביב צווארה".

בפרשתנו, פרשת יתרו, אנו למדים על מתן תורה ועל ההכנה הראויה לה. "וירד משה מן ההר אל העם ויקדש את העם ויכבסו שמלתם". התנאי לקבלת התורה היה תוספת טהרה וקדושה.

אבא זצ"ל ראש הישיבה היה אומר: "יהודים מחפשים סגולה, זוהייתם לי סגולה, זו הסגולה הגדולה והקדומה ביותר". בני ישראל הפכו לעם סגולה

למעשה פרשת צו

חיים", אמרו לה ביבושת. "ואיפה למעשה לתגובות ולחומר נוסף התינוק?", ביררה. הנוכחים הצביעו על הדמות הקטנה המסתתרת מתחת לסדין. הרופאה - על דעת עצמה - הרימה את הסדין הלבן ושפכה בקבוק מים קרים על התינוק - שהחל לבכות מיד.

"אני הוא התינוק", דמע היהודי בספרו את הסיפור. "הרי אני עומד לפניכם בריא ושלם. הטבילה של הרבי עמדה לי לחיים".

לפני 27 שנים, שנת תשנ"ז, השעה 21:50

נכנסתי לחדר הטהרה, וחשבתי על כל אותם יהודים הזקוקים לישועה. טבלתי במי הישועה, בהם טבל הרבי מריבניץ וביקשתי בלחישה: "רבי, כבחי חיותך שהחיית מתים וריפאת חולים, אנא עמוד לימיני והושע יהודים בעת צרתם ובשעת מצוקתם".

ועוד רבות בימים, פעלו מי הישועה את שלהם, בזכות ובכוח האמונה.

(הרב יצחק דוד גרוסמן בקהילה יח שבט תשפג הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון

*

מעשה שיהיה סוד בין לבין אלוקים. כשאדם עושה מעשה טוב ואיש אינו יודע מכך, הוא משכלל את נשמתו ומפתח שרירים רוחניים מיוחדים בעבודת ד'". (חשוב לי לציין שהיו פעמים שדווקא עודד לפרסם את המצווה ואף פעל כך בעצמו, שהרי "מפרסמין עושי מצווה..." נספר על כך בהזדמנות נפרדת.)

לאחר פטירתו, קיבלתי מאות מכתבים שסיפרו על מעשים מפעמים שלא ידעתי עליהם. קיבלתי גם שיחות טלפון שחשפו סיפורים מיוחדים, אחת מהן גילתה לי גם את הסיפור שהתרחש באותו ערב בשעה תשע וחמישים. כך, באיחור של עשרים ושבע שנים, נחשפתי לסיבת העיכוב.

הוא עמד בפתח היציאה מבניין הישיבה, וראה את אחד

מתקרב. הולך בהליכה שפופה, גורר רגליים ומבט כבוי בעיניו. כשבעלי חשב על כך, הוא נזכר שכבר מספר ימים התלמיד נראה עייף, מדוכדך ולא במיטבו. משהו לא טוב עובר עליו. הוא זקוק לאוזן

בעלי היה קשור מאוד למשגיח הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצוק"ל, אשר הרבה לדבר על הנושא של 'עין לא ראתה אלוקים זולתך'. את עיקר השכר אדם מקבל על מעשי חסד שהוא עושה בסתר, מבלי שיעין אדם תבחין בהם. מעשים שרק אלוקים סופר ומונה ויודע ועד. בעלי אימץ את השיטה וחי על פיה. הוא היה עושה מעשי חסד נשגבים וגבוהים ולא מספר עליהם לאיש. בתחילה עוד הייתי שואלת באופן טבעי "לאן הלכת?" ו"מה עשית?", אך כששמתי לב שהוא מתחמק, מספר על סידור עניין חשוב או התעכבות לצרכים דחופים ולא מפרט, הבנתי שזו משנת חייו והפסקתי לשאול. בשלב מסוים הבנתי שיש 'מערכת סודות' שנרקמת בינו לבין הקב"ה והוא מעדיף להשאיר אותה כך. כיבדתי, הערצתי והפסקתי לשאול, החלטתי 'לשתף פעולה'.

לא פעם כשהתייעצתי אתו לגבי חיזוק לעצמי ולתלמידותיי או כשהתבקשתי לדבר בפני ציבורים שונים, היה אומר לי: "תאמרי להן שלפחות פעם ביום תעשינה

למעשה פרשת צו

וללב, הרגיש בעלי וגם החליט מיד מה עליו לעשות. הוא התקשר אלי, עדכן שמתעכב ולאחר מכן פנה אל התלמיד. "מה שלומך?", הבחור ענה מה שענה ובעלי שאל אותו היכן הוא גר. הבחור השיב "ברמות". "וואו, איזה יופי, אני בדיוק צריך להגיע לרמות, אינני מכיר את השכונה, תוכל להדריך אותי?" ביקש. התלמיד הסכים, כמובן, ושניהם עלו על האוטובוס. באותם ימים הדרך משכונת גבעת שאול לשכונת רמות נעשתה בשני אוטובוסים וכך נסעו שניהם, מדברים, מחליפים אוטובוסים וממשיכים לשוחח. במשך כחמישים דקות של נסיעה נחשף בעלי למצוקותיו של הבחור, נסך בו כוח, הפיח בו תקווה והעניק לו כלים שסייעו לו להתמודד.

כאמור, לאחר הפטירה, התקשר אותו תלמיד וסיפר לי: "באותה תקופה עברתי משבר קשה מאוד. רציתי לעזוב הכל. הייתי בחור בגיל העשרה, רגיש ושברירי והרגשתי שהעולם סוגר עלי. באותו ערב יצאתי מהשיבה עייף מעצמי ומהחיים

ועשיתי את דרכי לכיוון התחנה. הרב ראה אותי, הניח יד על כתפי והתעניין לאן אני נוסע. עלינו לאוטובוס לכיוון רחוב 'בר אילן' ומשם לשכונת 'רמות'. הנסיעה ארכה קרוב לשעה ובכל אותו הזמן הוא התעניין עד העומק במה שעובר עלי. אני סיפרתי וסיפרתי, והוא שמע והקשיב, החמיא, הכיל והעצים אותי. זיהה את המקור למצוקה, העניק לי טיפים מעשיים איך להתמודד איתה ובעיקר הטעין אותי בכוחות מחודשים. כשהגענו לרמות הרגשתי שהמשא כבר אינו כבד כל כך, ידעתי שאינני לבד. ירדנו מהאוטובוס ואני והדרכתני את הרב לאן לפנות. הייתי מאושר שעזרתני לרב הבר להגיע לרמות ושיסייעתי לו. התקדמתי לכיוון ביתי ורגע לפני שנכנסתי לבניין העפתי מבט לאחור. וראיתי... ראיתי את הרב עומד בתחנת האוטובוס בחזרה למרכז העיר. הבנתי שהוא הצליח 'לרמות' אותי תרתי משמע (ברור, שכאשר הוא אמר שעליו להגיע לרמות, הייתה זאת אמת לאמיתה - והרי היה עליו להגיע לרמות כדי לשוחח עם הבחור) ובכל זאת ההרגשה הטובה לא

למעשה פרשת צו

הפרנסה מעסיקה את האדם במשך רוב ימיו, כשתמיד מחשבתו עובדת כיצד להרוויח, היכן לקנות, איפה להשקיע וכיצד לשרוד את החודש. כולנו מאמינים בבורא, אך לא תמיד בוטחים בו בלב שלם. כדי ליצור לעצמנו חיים שלווים יותר, צריכים אנו לבטוח בהשם יתברך שייתן לנו את פרנסתנו ברווח, ללא דאגות ופחדים. כשיש ביטחון ואמונה שהכל נקצב מראשית השנה, קל הרבה יותר לנצל את הזמן ללימוד תורת השם, למשפחה, לדברים שעושים לנו טוב וממלאים אותנו בסיפוק, מה שיוביל אותנו לחיים רגועים ושלווים יותר.

עלינו לזכור תמיד, כי בורא העולם מפרנס אפילו את הנמלה הקטנה ביותר ומעניק לה את מזונה במשך כל חייה, ואם כן, קל וחומר שידאג לנו, לומדי התורה ושומרי המצוות, נזר הבריאה.

ומכאן לסיפור הבא ששמעתי מכלי ראשון:

עזבה אותי, להיפך, היא התגברה. ידעתי שאני יקר למישהו כל כך שהוא מוכן לנסוע עד כאן למעני. התחושה הזאת נתנה לי כוח להתגבר על הקשיים, להמשיך לשתף את הרב ולעבור בס"ד את הימים הקשים ההם. כיום אני אברך נשוי, אב למשפחה ברוכה עוסק בחינוך ומשתדל להמשיך את דרכו של הרב".

הסיפור מרגש, אבל יותר מרגשת אותי העובדה שלא הייתי שותפה לסוד. "סוד ד' ליראיו". קטיפה לבית הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר

p0583271323@gmail.com

תורה, מורשה וירושה

בפרשת נשא מופיעה ברכת הכהנים: "יברכך ה' וישמרך" ופירש רש"י: "יברכך ה' - שיתרבו נכסיך".

תקופה קצרה לאחר מכן זכה ונולדו לו תאומים. בכך הגיע מניין הילדים בביתו ל- 10. שוב הטריד נושא הכלכלה את מנוחתו והוא החליט ללכת אל ביתו של אחד מגדולי ישראל ולהתייעץ עמו.

אותו גדול הדור אמר לו שבורא העולם זן ומפרנס ונותן לכל בריה ובריה די מחסורה הנצרך ומשכך שלא יעזוב את הכולל ושיסמוך על הבורא שימציא לו את כל צרכו ברווח. הוא יצא משם בהחלטה אמיצה להוסיף בלימוד התורה ולהתחזק באמונה שהכל מאיתו יתברך, מבלי להרבות בהשתדלות נוספת.

מספר ימים לאחר מכן, השכן המבוגר שלו שהיה שותף איתו בטאבו, חטף דום לב והלך לעולמו. ומכיוון שהמשכנתא הייתה רשומה על שם השכן, ביטוח החיים שילם את כל הכסף לבנק. במילים אחרות: כל המשכנתא שולמה עד השקל האחרון.

זאת ועוד, לאחר שנגמרו ימי השבעה, מקבל אותו אברך שיחת טלפון מעורך דין. בתחילה הוא נבהל מהשיחה המפתיעה

יהודי יקר שאני מכיר אישית, המגדל בלי עין הרע 8 ילדים בביתו, סיפר לי דברים כהווייתם.

אותו יהודי הינו אברך בן תורה שאשתו עובדת כמזכירה. משך כל השנים הספיקה המשכורת כדי לחיות את חייהם בצמצום, אבל אחרי שמונה ילדים הפך המצב להיות מאוד קשה. הייתה לו דירה בת 5 חדרים אותה רכש ב'טאבו משותף' ועליה שילם משכנתא בגובה 6,400 ₪ בחודש, מה שמאוד הכביד עליהם. יצא שכל המשכורת של אשתו הלכה לתשלום המשכנתא וההוצאות השוטפות, בעוד שעם המשכורת של הכולל היה עליו לכלכל את כל הבית.

אחרי שמונה ילדים הוא התקשר לרבו כדי להיוועץ עימו כדת מה לעשות, האם לצאת לעבודה, או להמשיך ללמוד תורה מתוך הדחק. רבו הורה לו להמשיך בכולל ולסמוך על בורא העולם הזן ומפרנס את הכל.

היא זו שהובילה לכך שיקבל דירה שלמה במתנה ובנוסף יזכה לכיסוי מלא למשכנתא על הדירה הנוכחית.

הסיפור מבהיל ביותר ומוכיח בבהירות: תעשה למען בורא עולם ותיוושע בכל הישועות, בלי מאמץ ועד פתח הבית. הרב חיים זאיד בקהילה כה שבט תשפג הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com

פיטורין מן השמים

חג פורים שחגגנו ברוב שמחה וצהלה מספר בעצם את סיפורה של ההסתרה שבתוך ההסתרה ומלמד שגם מתוך החושך והאפלה מסוגלת לצמוח ישועה ניסית.

כמו זו שבסיפור המופלא שלפניכם:

הכרתי יהודי שהיו לו חובות גדולים עקב הוצאות רפואיות לאחד מילדיו. אותו ילד היה מאומץ, אך למרות שלא היה בשר

בצהרי היום, אבל מיד נכנס העו"ד לגופו של עניין והנחית עליו פצצה: הוא סיפר שהשכן שנפטר כתב בצוואה, כי מאחר ולשכן השותף נולדו עוד שני ילדים והוא יודע שתשלומי המשכנתא מכבידים עליו מאוד, הרי שהוא מעניק לאברך את הדירה במתנה, כולל הטאבו שיהיה רשום עליו, כדי שיוכל ללמוד תורה ללא טרדות וללא דאגות.

מאחר והדירה של האברך הייתה צמודה לדירה של השכן, כל מה שהיה צריך זה רק לשבור קיר אחד והדירה התרחבה והפכה לבית אחד גדול שיכול לאכלס את כל המשפחה בהרחבת הדעת ובמנוחת הנפש.

כך הרוויח האברך דירה של עשרה חדרים, ללא משכנתא, מבלי לעזוב את הגמרא ולו לרגע. החלק המפתיע בכל הסיפור זה שהשכן הדגיש בצוואה כי החליט להוריש לאברך את הדירה מאחר והוא אברך כולל עם עשרה ילדים. הוי אומר, שהעובדה שהוא המשיך ללמוד תורה מתוך הדחק ולא יצא לשוק העבודה,

למעשה פרשת צו

מיודענו הגיע לפגישה, ישב איתו וסגר את העניינים. כשהבוס שאל אותו כמה כסף הוא מבקש לקבל. הוא ענה 27. הבוס מיהר לאשר: "קיבלת 127!". מיודענו הדגיש לבוס כי מאחר ורק עתה פוטר ממקום עבודתו, הוא מבקש יציבות ולכן מעוניין שהם יסגרו ביניהם חוזה ל-5 שנים.

הבוס אישר גם את הבקשה הזו והם סגרו חוזה לחמש שנים, בתנאי שהוא ייקח את הניהול על הכתפיים וירים את העסק למקומות טובים.

ואכן, הבן אדם נכנס לעבודה בשיא המרץ, ניהל מצוין את העניינים והעסק התחיל לצמוח ממש יפה. באחד הימים ניגש אחד העובדים ליהודי שלנו ואמר לו: 'תשמע, אני מקווה שאתה תצליח פה, המנהל טוען שלקחת לו הרבה כסף והוא מקווה שתצדיק זאת!'

מיודענו היה מבולבל והשיב: "הוא משלם לי 27, זה נחשב הרבה?". אותו עובד השיב מיד: "בטח, 27,000 לחודש זה

מבשרו, גמל איתו היהודי חסד גדול, טיפל בו ושילם עליו אלפי שקלים בחודש. אותו יהודי עבד בעבודה שהכניסה לו בחודש באזור ה-10,000 - 12,000 ש"ח. המשכורת הנאה אפשרה לו להחזיר אט אט את החובות, אבל אחרי תקופה מסוימת הוא פוטר מהעבודה.

בחוסר ברירה הוא התחיל לחפש עבודה אחרת, תוך שהוא נושא תפילה לבורא העולם:

"כמה השקעתי עבור הילד הזה, כמה השקעתי עבורך בורא עולם. כעת נשארתי עם חובות ובלי עבודה. אנא המצא את פרנסתי בקלות ובמהירות".

עברו מספר ימים ומצלצל אליו יהודי בעל חברה. הוא סיפר לו שלאחרונה החברה שלו הגיעה למצב לא טוב ושהוא מעוניין לשנות זאת. הוא שמע כי יש לו כשרון ביח"צ ובניהול והיה שמח להעסיק אותו כדי שיייע לו להרים את העסק לגבהים בהם היה בעבר.

למעשה פרשת צו

המון". היהודי היה בהלם וסינן: "מה את העסק", אמרתי, "אני חושב שמגיע לו פתאום 27,000, סגרתי איתו על 27 שקל לשעה..."

המנהל אמר שיחשוב על כך ויעדכן אותי.

לא עבר חודש והבן אדם הרים לו את החברה לרמה גבוהה ביותר, בצורה בלתי רגילה. המנהל היה מאוד מרוצה והודיע לעובד שלמרות שהרב זאיד הציע פשרה של 15,000 ש"ח, הוא רוצה לשלם לו 27,000 ₪. "אם החברה תמשיך לעלות ככה", הוא אמר לעובד המופתע, "אמשיך לשלם לך את הסכום הזה. ואכן, בסוף החודש הוא העניק לו 27,000 ש"ח.

אותו יהודי סיפר לי שהוא בכלל לא חלם על הסכום הזה. הוא סיפר שכשפיטרו אותו מהעבודה הקודמת, הם עשו זאת בצורה לא יפה בעליל והוא חש בעלבון צרב.

באותה תקופה, קשה היה לו לראות את האור בתוך כל הסיפור הזה. רבצו על צווארו חובות למכביר והפיטורין היו עבורו ממש הקש ששבר את

הוא רץ במהירות לחדרו של המנהל והסביר לו את הטעות: "אהיה הוגן איתך", פתח, "כנראה שהייתה אי הבנה בינינו. כשסגרנו על 27, אני התכוונתי 27 שקל לשעה, אבל אתה כנראה הבנת 27,000 לחודש... השאלה מה עושים כעת". השניים פנו אליו עם השאלה וביקשו שאעביר אותה לאחד הפוסקים שיחליט כדת מה לעשות במקרה הזה.

שאלתי אותה את הדיין הגאון הרב שורצאברט והוא

אמר לי שהמעסיק לא חיי! אלא עליו להעניק לעובד מלכתחילה.

פניתי למנהל ומסרתי לו את דברי הרב כלשונם, אך אמרתי לו שאני חושב שכדאי מאוד שיגיע עם העובד לפשרה ובמקום 27 ₪ לשעה - שיעניק לו 15,000 ₪ לחודש. "הוא הרי עובד קשה ומרים לך

תלמוד-תורה (הרב בן-צור אמר לי את שם התלמוד-תורה ובאיזו עיר ואת שם המנהל, אבל כמדומני שאין זה נחוץ לענייננו). מרן הרב בעדני היה גם זה שרשם את תקנון המוסד. בין היתר היה מה שנקרא אצלנו 'נוהל בר מצווה'. לפי הוראתו של מרן הרב בעדני זצ"ל, ילד שעשה בר מצווה באולם היה חייב שהאולם יהיה 'מהדרין'. לא רק באותו אירוע, אלא 'מהדרין' כל השנה. זה היה תנאי לכך שיגיעו החברים מהכיתה והמלמדים.

ויהי היום, ואחד הילדים הזמין את חבריו לבר-מצווה באולם בחולון. המלמד הסתכל בהזמנה וראה את שם האולם, ואמר לאבא: הילדים ואני לא נוכל לבוא. האבא היה בהלם: מה קרה? למה? הזמנתי הכול מהדרין! המלמד הסביר שהתקנון אוסר לבוא לאולם שהוא מהדרין חד-פעמי. האבא פרץ בבכי. הוא לא ידע וחשב שזה מספיק שבאותו אירוע הכול על טהרת המהדרין, ומדובר באכזבה צורבת לילד, והוא מתחנן לשנות את רוע הגזירה,

: לשלם את הסכום הגדול, 27 ש"ח לשעה כפי שהבין הגמל.

והנה, מסתבר שהיה זה לטובה ובזכות זה הוא מרוויח

27,000 לחודש - סכום שמספיק לו בשופי לכסות את החובות ולחיות ברווח.

נפלאות דרכי השם.

הרב חיים זאיד בקהילה טז אדר תשפג הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com

שמעתי סיפור מדהים מרבי יואב בן צור. הוא כידוע היה שבים רבות מנכ"ל רשת החינוך של ש"ס, ובאותן שנים היה בקשר כמעט על בסיס יומי עם מרן פאר הדור מורנו ורבינו רבי שמעון בעדני זללה"ה, מעבד לכך שהיה מקורבו ואיש אמונו. וכך סיפר: מעשה באחד מתלמודי-התורה של הרשת, שבנוסף להיותו חלק מהרשת מרן הרב בעדני היה גם הנשיא של אותו

תשפ"ג הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com

'מכה של אהבה'

במוצאי פורים הבת שלנו בת השמונה חודשים נפלה ונחבלה בראשה.

נלחצנו ובדקנו שהיא בהכרה ושהיא מגיבה ולא נתנו לה להירדם כפי שצריך לנהוג במקרים מעין אלו.

בחלוף כשעה מהאירוע אחרי שחזרה לעצמה, והשתעשה עם כולם והכל היה נראה תקין לחלוטין. פתאום החלה להקיא ולהיחנק.

הבנתי שמה שהיה נראה כתקין כנראה לא הכי תקין, וההדף של המכה גרם לזעזוע מוח ועכשיו זה מתחיל לתת את אותותיו בשטח.

כאן כבר לא לקחתי סיכון והזמנתי אמבולנס שלקח אותנו היישר לבית החולים.

שהרי הכול היה בשגגה. המלמד ריחם עליו ועירב את המנהל, והוחלט שהמלמד והאבא ילכו למו"ר הגאון הגדול רבי משה מאיה, שהוא יפסוק אם במקרה הזה אפשר לחרוג מהתקנות שתיקן מרן הרב בעדני. בינתיים עברו כמה ימים והגיע היום לפני השמחה, ואז היה הדיון אצל מו"ר הגר"מ מאיה. האבא הציע שהוא ייכנס לכיתה וידבר בפני התלמידים ויסביר שהוא שגה, והמלמד יגיד לתלמידים שיש כאן מקרה מיוחד שלק חרגו משורת הדין.

מו"ר הגר"ם מאיה שמע ואמר שאינו מסוגל להכריע, כי אינו מסוגל להמרות את פיי של מוץ הרב בעדני זצ"ל. את מוץ הרב בעדני עצמו כבר אי אפשר היה לשאול.

מה שקרה הוא שבאותו יום אירעה שריפה באותו אולם, והוא יצא מכלל פעולה. בעל האולם דאג לכל בעלי השמח"ת למקום חילופי, כשהוא מתחשק עם עמיתיו על התשלום הכספי. האבא ביקש מבעל האולם בקשה אחת: שהאולם החילופי שהוא מסדר לו יהיה אולם שהוא מהדרין כל השנה, וכך היה! צבי יעבוקזון הדרך

למעשה פרשת צו

הגענו לבית החולים והכניסו אותה ישר לבדיקת ct ראש, הבדיקה יצאה תקינה ברוך השם.

שהוא... מי היה חולם למהר לבית החולים? אלא מכיוון שקישרנו את זה למכה בראש זה הציל את החיים שלה.

מכיוון שהיא המשיכה להקיא ולהשתנק שלחו אותנו לרופא אף אוזן גרון הרופא הכניס מצלמה דרך האף וראה גוף זר שיושב לה במיתרי הקול ממש כמה מיילמטרים מהריאות.

עתה ידעתי כי עלי להודות גם על מה שנראה לי כמכה כי גם בתוך המכה יש חסדים גדולים שלא תמיד ניתן להבין ולראות אבל אנו מאמינים בני מאמינים ועלינו להפנים שהכל טוב והכל לטובה גם כאשר לא רואים זאת בחוש!!!

ישר הריץ אותה לחדר ניתוח והוציא בהצלחה את הגוף הזר בגודל של כשני ס"מ אורך ועוד בליטה של ס"מ אחד יוצא ממרכזו כצורת 'קמץ'.

אחתום בהתרגשות גדולה ואשמח שתפרסמו את המעשה מעל במה חשובה זו.

הרופא אמר בהתרגשות שאם לא היינו מבהילים אותה לבית החולים היה החפץ 'עלול' בקלות לגלוש לריאות ולהביאה לחנק חלילה....

רק עתה הבנו איזה חסד היה במוצאי פורים שהיא נפלה על הראש. המכה בראש הייתה מתנה גדולה משמים שאם לא המכה בראש לעולם לא היינו ממהרים לבית החולים ועוד עם אמבולנס. היינו חושבים שחטפה קלקול קיבה או וירוס כל ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com

סיפור מיוחד שהגיע למערכת "אור לישרים" מאת בעל המעשה:

למעשה פרשת צו

מעולם... הרגשתי חסימה ר"ל. נסיתי לא להתייחס, הן הרי ערב פסח מחר, ופחדתי שלא יאשפזו אותי לפסח, ח"ו, וגם בבית צריכים להכין עוד את החג ואת ליל הסדר, והייתי מלא תקווה לד' שזה יעבור לבד, אבל הכאבים התגברו מאד, ובחצות הלילה הלכו בני שיחיו למו"ר שליט"א להזכיר אותי, ותשובתו היתה: "אמרו תחילה 2 פרקי תהלים, ואח"כ גשו מיד לבית הרפואה".

הגענו למיון ב"מעייני הישועה", והרופא נתן לי הרגעות חזקות, ועשו לי בדיקות. אחר כשעה בא הרופא ושאלני איך אני מרגיש. אמרתי לו שאחרי ההרגעות נרגעו הכאבים, אבל אני מרגיש שעדיין הבטן לא השתחררה. הוא אמר לי שאינו רואה כלום, וישאלני אם אני רוצה ללכת הביתה. שמחתי על האפשרות ועניתי בחיוב: בוודאי! הן ערב יו"ט היום!... הגעתי הביתה ב5.00 בבוקר. השפעת התרופות פגה והכאבים חזרו שוב ביתר עוז ה".

בשעה 7, רצתי לבד למו"ר שליט"א והוא כבר היה עטור בתפילין לפני התפלה,

בשנת תשע"ה יום שב"ק אחרון של פסח (בחול"ל) הותקפתי ל"ע ה"י בכאבים עזים בבטני באופן נורא מאד ממש מרגע לרגע הוחמר, והבהילו אותי בעצם יום השב"ק לבית הרפואה מעייני הישועה, והרופאים קבעו מיד לניתוח דחוף כי ה' לי חסימת מעיים מסוכנת ביותר ה", והובהלתי לחדר ניתוח ובחסידי השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו יצאתי ב"ה מזה ונבראתי. וזה ה' אחרי שהיו לי כבר כמה פעמים חסימות עם כאבים ופעם גם הבהילו אותי לבית הרפואה ובחסידי השי"ת הרופאים טיפלו בי והצליחו ב"ה להביא לשיחרור החסימה מבלי צורך לניתוח ח"ו, ורוב הפעמים אחרי כמה שעות של יסורים ובתפילות צדיקים וברכותיהם השתחרר לבד בהיותי בבית. אבל אז כאמור המצב ה' חמור מאד, וב"ה נבראתי כאמור.

***

בשנת תשע"ז בערב פסח ליל בדיקת חמץ שנתיים אחרי שעברתי ניתוח על חסימת מעיים ר"ל כאמור לעיל, הותקפתי שוב בכאבים נוראים, כמוהם כמעט לא היו לי

ובראותו אותי שאל אותי בלשון הקודש "נו, מה נשמע?", אמרתי שבבית הרפואה קיבלתי אמצעי הרגעה, ונרגע קצת, אבל עתה הרבה יותר גרוע, וערב יו"ט היום, וצריכים להיות בבית בליל הסדר.

ענה בפ"ק "מיכלא דאסוותא, מיכלא דאסוותא" והוסיף את שמי ושם אמי. ותו לא אמר כלום, הלכתי הביתה ברגשות מעורבים, בדרך הליכה לביתי כבר נעלמו ב"ה כל הכאבים ממש כלא הי'. ישנתי כשעתיים והתעוררתי. המעיים השתחררו מיד, ב"ה, והלכתי לתפלה וב"ה הכנתי את כל החג ואת שולחן הסדר. ונכנסנו ב"ה לחג הק' בשמחה ובבריאות, ולאור כל הדברים האלה, (כאבים נוראים והייתי ער כל הלילה) חשתי חולשה בכניסת החג, בליל הקדוש באמירת ההגדה הייתי בחולשה והרגשתי חוסר יכולת להמשיך, אמר לי בני נ"י אל תאמר בקול, אלא בשקט ובנחת, אבל לא יכולתי, ידעתי שאנו עומדים לפני ה"מיכלא דאסוותא", וזה הכניס בי תקוה ובטחון. אחר "רחצה", קיימנו ב"ה את כל המצוות עם ה"מיכלא

דאסוותא", את כל הכיזית'ים בלי שום הגבלה, ומיד הרגשתי כבריה חדשה, ב"ה, וקיבלתי כוחות שמיימים עם הרגשה שאמנם הרפואה הזאת ה"מיכלא דאסוותא" פעל מצויין, והמשכנו את עבודת הלילה הקדוש עד השעה 3 לפנות בוקר, מבלי להרגיש כל חולשה ועייפות, ב"ה.

וכן הי' כל ימי החג ב"ה, שאכלנו כל הימים מצות וסעודות החג כרגיל. בערב שביעי של פסח, שאלני מו"ר שליט"א, איך עבר עליך החג? ועניתי "ב"ה! הכל היה בסדר מבלי שום בעיות"... והפטיר "נו, מיכלא דאסוותא". מני אז ב"ה נעלמו כל ההתקפות וכל הענינים ב"ה הסתדרו, כמובא בזוה"ק: "פִּינּוּן דְאָכַל הוּא אֶסְוּוּתָא, אָמַר מִכָּאן וְלְהֵלָאָה יִכּוּל כָּל מָה דְאִיהוּ תַאֲיִב, וְלֹא יְכִיל לְנַזְקָא לִיהּ....".

הנני חש חובה לפרסם את הנסים שעשה עמי הקב"ה ולגלות ברבים ש"מיכלא דאסוותא" הנו דבר מוחשי ומציאותי, וממילא גם "מיכלא דמהימנותא", שהמצה היא רפואה וסגולה גדולה לאמונה

למעשה פרשת צו

להתחזק באמונה בבורא עולם במלא מובן המלה, כמובא בזוה"ק בהמשך שם כדלהלן. היה זה בשלב מוקדם למדי והרופאים ואנו קיוונו לנס.

ליל שבת. רעייתי הובהלה באופן פתאומי

אל חדר הניתוחים. לאחר ניתוח חירום

נולדה לנו בחסדי שמים בת זעירה, פגית

במשקל של מעט פחות מק"ג. בעוד

הפגית הקטנה נלחמת על נשימותיה

הראשונות באינקובטור הגדול שבפגיית

בית החולים, נאבקה רעייתי על חייה

במחלקת טיפול נמרץ של אותו בית

חולים, כשמערכות חיוניות בגופה מניעות

כמעט לקריסה. היא הובהלה לחדר

הניתוחים שלוש פעמים תוך שבוע אחד

במטרה לייצב את מצבה. כל עם ישראל

היה שותף איתנו בתפילות, בקבלות

ובחיזוקים שנעשו לרפואתה של היולדת

והילדה. התינוקת החלה להתאושש

ולעלות מעט מעט במשקלה בדרך נס,

ואילו מצבה של רעייתי היה קשה והחל

להתייצב רק לקראת סוף השבוע השני

לשהותנו בבית החולים.

בזאת חנוכה, לאחר שהתעוררה, הורשו

ילד" להיכנס לביקור קצר וראשון במחלקת

להתחזק באמונה בבורא עולם במלא מובן המלה, כמובא בזוה"ק בהמשך שם כדלהלן.

יעזרנו השי"ת שנזכה אני וב"ב וכל יו"ח

שיקויים בנו גם הנמשל של הזוה"ק

בהמשך, יעו"ש.

(נשלח ע"י בעל המעשה למערכת אור

לישרים תשוח"ח לו) אור לישרים הובא ע"י

הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות

ולחומר

p0583271323@gmail.com

מוסר כליות

אמונה טהורה ואמונת חכמים בהירה,

הופכים את הטבע לנס ואת הנס לטבע.

היה זה בערב חנוכה של שנת תשע"ד,

כותב בעל המעשה אברך תלמיד חכם

ואיש אמונה, חנוכה - ימים גדולים של

ניסים.

רעייתי, אם למספר קטנטנים, אושפזה

בבית החולים בעקבות סיבוך לפני לידה.

הרופא הביט בי בעניין ושאל: "מה?" ואני השבתי: "שתאמר פעם אחת את ברכת אשר יצר, הברכה שנתקנה להודות על פלאי הבריאה הבלתי נתפסים שאף מכונת דיאליזה לא מצליחה לחקות".

הרופא שאל: "זה לא מזיק?" ואני השבתי במילות הרגע ההוא: "זה לא בלתי הפיך"...

הרופא נטל מידי את נוסח הברכה, השפיל את עיניו לכתב ואמר אותה מילה במילה. "אל תדאג ד"ר קליין", אמרתי לו באמונה אמיתית, "כשהיו לנו בשורות טובות בקשר לתפקודן של הכליות, נבוא בסייעתא דשמיא לספר".

שוב, כמו פעמים רבות מדי בשבועיים ההם, החלו הטלפונים לעסקני הרפואה. התייעצנו עם הרב רגובר מאגודת עזר מציון מה עוד עלינו לעשות, והוא אמר שהרפואה הנפרולוגית שעימה התייעצנו היא מומחית בתחומה וגם ד"ר קליין מנהל הטיפול נמרץ הוא רופא גדול ואחראי,

היה זה מעמד מרגש ומטלטל עד דמעות. ילד" חִיברו שיר מיוחד לאימם, וכשאחת האחיות ביקשה להסות אותם התערבה העובדת הסוציאלית שהתלוותה לביקור ואמרה: "הניחי להם". באותם רגעים עוד לא ידעתי מדוע חרגו מהכללים הנוקשים של מחלקת טיפול נמרץ, אבל אז בסיומו של הביקור המרגש נקראנו בדחיפות לחדרו של מנהל טיפול נמרץ ד"ר קליין.

"אומנם רעייתך יצאה מכלל סכנה", הסביר לי ד"ר קליין בכובד ראש, "אבל אני מצטער לבשר לך שכליותיה נפגעו באופן בלתי הפיך". התבוננתי בו באלם, הוא נטל עט ודף ושרטט על גביהם ואמר: "זה חתום וברור. אין שום סיכוי בעולם לשינוי. תכינו עצמכם לדיאליזות ולהשתלת כליה עתידית באם תמצאו תורם מתאים".

לאחר רגעי ההלם והבכי כשהתחלתי לאסוף את עשתונות" האבודים, אמרתי לד"ר קליין: "אבל יש עוד משהו שהייתי רוצה שתעשה למענה".

ואמר: "יושבים כאן שני יהודים ושמים מבטחם ברופאים קרוצי חומר. בוא ניסע לבני ברק למעונו של שר התורה הגאון הגדול ר' חיים קנייבסקי ונבקש את ברכתו".

התבוננתי בו בפליאה עצומה. עצמו-אני? לבני ברק? עכשיו? הרי כבר שבועיים שאיני עוזב את בית החולים ואני מתרוצץ בין המחלקות השונות ונע בין תקווה לפחד משתק. אבל החברותא לא הרפה, ולבסוף מצאתי את עצמי בדרך לבית הגדול שברחוב רשב"ם.

היתה זו שעת ערבית כשהגענו לביתו של ר' חיים. הבית המה אנשים מכובדים וחשובים והגאון ר' חיים עמד לצאת לבר מצוה של אחד מנכדיו. נדחקנו גם אנו פנימה והגענו קרוב לרב. מרוב התרגשות לא הצלחתי לשלוף את הדף שהכנתי בדרך ובמקום זאת מצאתי את עצמי מספר בקצרה על מצבה הקשה של רעייתי ומבקש ברכה. ר' חיים ביקש את השם המלא ובירך בפה קודשו: "רפואה שלמה".

ובכל אופן אם אנו מעוניינים ניתן לעשות השתדלות נוספת ולהעביר את תוצאות בדיקת הסי.טי. שנערכה בתחומי בית החולים למומחה גדול נוסף על מנת שיינתן חוות דעת נוספת. המרוץ להשיג את תוצאות הבדיקה עם הזמן הדוחק החל. הרופאים לא כל כך הבינו את הצורך הגדול לאחר שהמצב לדעתם כה ברור ובלתי ניתן לשינוי, אבל אנו, אמונים על חובת ההשתדלות נעזרנו בעסקנים מתוך בית החולים ובכל מי שניתן על מנת לקבל את הדיסקים עם תוצאות הבדיקה המבוקשת. בשלב הסופי של ההשתדלות המתנו בעמדתה של אחת הפקידות שאמורה היתה לצרוב ולהוציא עבורנו את הדיסקים הנדרשים.

באותם רגעים היה עמי החברותא המסור שלי, שכמד' יום הגיע לבית החולים על מנת ללמוד עמי בחברותא בתוככי בית החולים עצמו. היינו לומדים מאחורי דלתות טיפול נמרץ או פגיית בית החולים יום אחרי יום כבר שבועיים תמימים. בתוך רגעי ההמתנה פנה אלי לפתע החברותא

"הרופאים אומרים שהכליות לא יעבדו", הגר"ח קנ"בסקי זצ"ל. במוצאי שבת עוד ציינתי, אחוז כולי ביראת אותו הרגע.

ר' חיים התבונן ב' במבטו הטהור ואמר "תלמד פרק אלו טריפות".

הוספתי ושאלתי, כשנכח של הרב חוזר על שאלתי באוזניו: "האם יש עניין ללכת לשאול מומחים יותר?"

הגאון ר' חיים הסתכל בנכדו ואמר בזו הלשון: "אני נתתי לו עצה טובה יותר".

ירדנו החברותא ואני לבית הכנסת לדרמן ופתחנו מיד בלימוד משותף של פרק "אלו טריפות". היה זה יום חמישי. יום שישי

והשבת שלאחריו לא הצביעו על שינוי כלל. תחזיות הרופאים החלו להתממש והעתיד נראה קודר. הרגליים החלו להתנפח ושום נוזל לא נוקז מהגוף,

והצוות הרפואי החליט להתחיל בדיאליזה על כל המשתמע מכך. מי שלא היה שם לא יודע להעריך ולהבין את משמעותה של

ברכת "אשר יצר".

לקראת שבת חילקנו בין כל בני המשפחה את פרק "אלו טריפות", כפי שייעץ לנו

לא הסתמן אף שינוי. התמוגגנו כולנו בדמעות, בכיות ותפילות, מייחלים לישועת ה'. והנה, לאחר מספר דקות החל הנס. מעט מעט. בתחילה יצאו מעט נוזלים מהנוף, ויום לאחר מכן עוד מעט. שיפור מה החל להסתמן. כשהגיע יום לאחר מכן יום למחרת בא בריצה מנהל הטיפול נמרץ: "שמעתי שקרה נס", הוא אמר לי, "באתי לראות". ותוך כדי דיבור שלף מכיסו את ברכת "אשר יצר" שקיבל ממני כמה ימים קודם לכן, כנראה שזה לא רק "לא מזיק" אלא גם מועיל...

המשכנו בחיזוק האמונה בבורא יתברך בתפילות ובמעשים טובים, והשיפור אט אט קרם עור וגידים מול עינינו. לאחר מספר חודשים הופסקו הדיאליזות. נס המוגדר ברפואה כנגד הטבע, כאשר לרוב כשמתחילים בדיאליזות זוהי דרך אל חזור, לכל החיים או עד להשתלת כליה מוצלחת. במהלך החודשים הבאים ציינו באוזנינו מספר רופאים: "תדעו שזה מקרה שאיננו מבינים". וד"ר קליין מנהל

מה??? שריפה? איפה? מתי? איך? המידע עדיין לוט בערפל. לא יודעים מה ועד כמה אבל המשרד שלנו עלה בלהבות, אלה הפרטים הראשוניים. ברוך ד', בניסי ניסים, אין נפגעים בנפש אבל כל התכולה וכל הריהוט, התשתיות, המחשבים ועוד, נשרפו כליל. אני בהלם, רק חושבת על התמונה. התמונה המיוחדת, הנדירה.

התמונה של בעלי צי"ל.

תמונה מדהימה שקיבלתי שנה לאחר פטירתו, כמתנה מתורמי הכליה לרגל ציונה של התרומה האלף. היא עשויה מפסיפס של אלף תורמי כליה אשר מרכיבים יחד את דיוקנו של בעלי. כל מי שנכנס למשרד מתמגנט אליה ואינו מצליח להתנתק. היא מהפנטת ממש. העיניים המגלמות את שיא החמלה והרוך, החיור הטוב והאור הבוקע ממנה של האי"ש והמשמעות.

התמונה הזאת, מה היא עליה?

דמיינתי אותה שרופה, אכולה, גוש של אפר, ומשום מה, בלי קשר לנזק, עובדה

טיפול נמרץ שאליו הגענו לספר אמר: "זה ממש לא לפי התוכנית"...

בחסדי שמים המצב הלך והוטב, ואנו מוסיפים להתפלל ולבקש על המשך הנס לבריאות שלמה בתוך שאר חולי ישראל. איך אמרה לנו העובדת סוציאלית של בית החולים: "תשאלו את הרב מה עוד ללמוד, יש לנו כאן עוד חולים"...

(ההה"ג רבי מיכאל בוגנים שליט"א) הוא בעלון אור חזקיה ויקרא תשפ"ג הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר

p0583271323@gmail.com

ישבתי ברכב עם ארבע נשים מהצוות של 'מתנת חיים: היינו במרכז הארץ בדרכנו חזרה לירושלים כשלתע צלצל הטלפון. שום דבר לא הכין אותנו לבשורה. "בואו מהר המשרדים עולים בלהבות!"

מן השפופרת בקעו קולות סירנות של רכבי ההצלה ככל הנראה, היה נשמע שהאנדרלמוסיה בשיאה.

תורם לבין נתרם והצוות המסור והנדיר של 'מתנת חיים' אינו מסיים עבודתו בין כותלי המשרד. כולן "לוקחות הביתה" את החולים, נושאות אותם על לוח ליבן ועושות מלאכתן קודש, מתוך תחושת שליחות אינסופית. כשמשרד כזה עולה באש, זו לא פרידה מקירות,

זה כאב של פרידה מבית.

נכנסתי פנימה, איכשהו פילסתי דרכי בין שלוליות המים שנשפכו על ידי הכבאים, לבין גושי האפר והפחם שמילאו כל פינה.

סקרתי את הקירות.

והנה, בתוך החושך הסמיך, אני רואה אותה... את התמונה.

מתנוססת על הקיר, יפה ומאירה.

אוד מוצלת מאש.

איש אינו מצליח להבין איך היא שרדה. גם הכבאים אינם מצליחים להבין זאת. היא תלויה ממש בסמוך למוקד הלהבות, כיצד יתכן שלא ניזוקה?

זו העציבה אותי מאוד. הנסיעה נדמתה ארוכה מתמיד, ישבנו כולנו דרוכים, המומים. ממהרים להגיע כבר, לראות מה קורה. סוף סוף התקרבנו למבנה של המשרדים, עלינו לקומה

הראשונה וריח איום וחרף של שריפה היכה באפינו. הקומה הייתה אפופת עשן. חושך ועלטה שררו במשרד. נאלצנו להאיר בעזרת פנס כדי לראות משהו מעיי החייבות. אפר, פיח ותמרות עשן, זה מה שנותר מהמשרד הנעים והביתי של 'מתנת חיים'.

המשרד שלנו אינו סתם משרד, זהו מקום שהוא בית. מקום שבו עוסקים בהצלת חיים כפשוטה. כל פינה במשרד מספרת סיפור של חסד, של נתינה ושל ערבות הדדית. לראות אותו כך זה היה שבר, לא פחות.

בעבר, כשהקמנו את מתנת חיים, המשרד היה בביתנו. לאחר מכן, משעברנו למקום חיצוני הקפדנו שיפעם לב בתוך הקירות, כי במקום הזה נרקמים להם שידוכים בין

המוני תלמידים ושיחות רבות נאמרו לפניהם, אבל הטיפ הבא, שהם מקבלים מאיתנו בעת פרידה, מסתבר שיש לו השפעה מכרעת הרבה יותר מכל מה שאנחנו מביאים להם במהלך התקופה שלפני.

הטיפ הזה מקורו בסיפור שהתרחש עם זוגתי שתחי", סיפור ששינה לכולנו את החיים, ולא רק לנו, אלא כאמור, עוד אלפי תלמידים ותלמידות ששמעו את הסיפור

במשך השנים, אמרו שהוא שינה את חייהם.

הסיפור הוא על טיפ קטן ועוצמתי, שמאפשר לכל אחד, בכל רמה שהוא, להעמיק את רמת האמונה באופן פלאי - בדוק ומנוסה!

בשנת תשע"ז נפטר הגאון רבי אליעזר גינזבורג זצ"ל, המשגיח והמנהל הרוחני של ישיבת פוניבז'. הרבנית שלו ע"ה הייתה גננת בגן חובה וחיה בצל המחלה הקשה חמש עשרה שנה, עד שנפטרה למרבה הצער.

התקרבותי לתמונה והצלחתי לקרוא את המסר שהעביר לי בעלי זצ"ל מתוך החורבן. יכולתי ממש 'לשמוע' אותו אומר לי: "המשרד

לא שרד אבל העשייה לא תיפסק. אל

' תיבהלי', בעזרת ד' מתוך האש יצמח היש. החושך סיבת האורה".

אינני מיסטית ודברים כאלה בדרך כלל אינם

מטלטלים אותי, אבל באותו הרגע חשתי את ידו הרחומה של בורא עולם מושטת לעברי ומכבה את הדאגה ואת הכאב. הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p05833271323@gmail.com

תחילה אקדים ואומר: כל בני המשפחה נהנים מאוד ממדור זה, שהוא מדור אותנטי, כזה שנותן מושגים לאן ניתן להגיע ובכוח מה!

גם אני מלמד תלמידים, וגם בני ביתי עוסקים בחינוך. תחת ידינו כבר עברו

למעשה פרשת צו

היא הייתה הגנת של בתנו ושמה לתפילה היה נישא בפי כול, "דינה בת להיבה. אהובה".

ואז היא גילתה את הסוד, שמקורו כמובן בקדמונינו:

"יש רגעים בחיים שהם בלתי מנוצלים", אמרה, "כמו לפני השינה, שחולפות כמה דקות עד שנרדמים. על מה חושבים אז אנשים או נשים מהשורה? דאגות, נקיפות מצפון, אולי קצת חשבון-נפש יומי.

סליל המחשבות עובר ביעף קילומטרים של מחשבות, ולרוב אין בהן משהו משמעותי. אבל אם נעביר במחשבה בזמן זה מחשבת אמת של אמונה, דקות אלה תהפוכנה להיות דקות נצחיות, שהרי אין קץ למתן שכרה של דקה שבה מקיימים את מצוות האמונה".

מה הן מחשבות של אמונה?

כדוגמה היא הביאה את שבעת חלקי הביטחון, הנמצאים בספר חובות הלבבות בשער הביטחון. תמציתם הם:

באותם ימים שבהם התפרסם השם לתפילה, הזדמנה זוגתי לבוא לגן יחד עם בתנו, והנה היא פוגשת את הגנת יושבת בניחותא עם הילדות ומלמדת אותן איך לאייר דמויות, משוחחת איתן בקול רגוע, חם ונעים, ומקשיבה כל כולה לפטפוטיהן, וזוגתי לא הבינה. האם זו אותה 'דינה בת אהובה' שכולם חרדים לשלומה? מאיפה הפניות הזו, כאילו אין ענן של דאגה על כתפיה?

זוגתי ליוותה אותה לביתה, ואז ראתה את הקושי בכל פסיעה, את הנשימה הכבדה. פתאום שמה לב לחולי הכבד בעיניים. היא ניצלה את ההזדמנות ושאלה אותה: איך מחנכים לאמונה?

היא בכוונה לא שאלה אותה בנוסח של: איך הגעת לאמונה הזו? כי אז, אם היו מדברים עליה, היא הייתה מעבירה נושא,

למעשה פרשת צו

א - ה' מרחם עליי יותר מכל מרחם; ב - הוא לא מתעלם ממני ועושה הכול למעני,
ג - אין עוד כוח בעולם מלבדו יתברך; ד - ה' יודע מה הכי טוב בשבילי; ה - אף אחד לא יכול להועיל או להזיק לי; ו - מטפל בי

מאז, בכל שנה, גם אני וגם זוגתי מעניקים את הטיפ הזה לתלמידים שלנו בעת פרידה.

מהרגע שנולדתי עד עכשיו; ז - הוא נותן לי ברוב חסדו אף אם לא מגיע לי.

ומה הרווח בכל זה?

ומה שמפליא, שמכל התובנות המוסריות וההשקפתיות שלימדנו אותם במשך השנים, הם משחזרים לאחר זמן דווקא את הסיפור הזה כסיפור ששינה להם את החיים.

שנים. חשתי מעין מסר שמימי שמעשיי רצויים. שכר התפירה עמד על שלוש משכורות לפחות!

אחר כך צלצל הטלפון בשנית. הפעם זו הייתה חברה טובה, שהתקשרה לברך על הולדת בני. על רגל אחת ניסינו להשלים חוויות ואירועים. כששמעה שאיני חוזרת לעבודה, הציפה אותי בידע. "ייתכן שאת זכאית לקבל פיצויים, וגם להגיש בקשה

אמונה לשון 'אימון'. צריך להתאמן בכך. פיזיותרפיה יום-יומית כדי להתחבר לאמונה. ככל שחושבים יותר מחשבות של אמונה-האמונה אמיתית ומוחשית יותר.

אם נחזור שנייה לדקות האחדות האלה לפני השינה, הרי שמחשבת אמונה לפני השינה הופכת את כל השינה לשינה מתוך אמונה, שינה מתוקה. אבל זה כמובן לא רק בדקות לפני השינה, אלא בהמתנה לאוטובוס, בבנק, בחנות, בחדר ההמתנה אצל הרופא, בכל אלה יש דקות יקרות שנעלמות. יש כמובן כאלה שלומדים או אומרים תהילים, אבל העיקר הוא שלא לאבד את הדקות הללו, ואם מדובר

למעשה פרשת צו

לדמי אבטלה עד שתמצאי עבודה חדשה", שיתוף פעולה מלא בדרך לפרנסה כשרה היא הסבירה, ופירטה על זכויות ועל טפסים. "התקשרת ברגע הנכון", הודיתי ואחרים.

לה, ולמי ששלח אותה אל"י בדיוק הערב, ונתן לי תחושה שאני מושגחת, ושאינ מקום לדאגה ממה אחיה מחר.

והנה צלצל הטלפון בשלישית, מודיע שלא הסתיימו ההפתעות. שוב בלי שביקשתי נחתה על"י הצעת עבודה נחמדה: הפעלת צהרון בחודשים האחרונים של השנה, בגן נעים וסמוך לבית. שכר גבוה לשעה, וכמובן הילדים שלי מוזמנים להצטרף.

חושבים שזה הסוף? באותו מוצאי שבת חורפי נשמע הצלצול ברביעית. זה היה רק הדובדבן שבקצפת, תזכורת שמי שמוסר נפשו בשביל הקב"ה זוכה לחוש מתיקות מיוחדת. שכנה לשעבר, שעברה לשכונה סמוכה, נזכרה שאני מלמדת תפירה. "אני לא מלמדת פרטי", הזכרתי לה, "צריך לארגן קבוצה". "יש לי", היא עדכנה. "אז מתי מתחילים?" חייכתי למכונות התפירה, שהוזנחו קצת בתקופה האחרונה. הן חייכו אליי בחזרה, מבטיחות

אגב, מאז עזבתי את מקום העבודה, הבנק נהיה רחוק יותר, וגם סידורים מסוימים בעירייה ובביטוח לאומי. בכל פעם שאנחנו מצליחים לוותר על קיצורי דרך שהם ארוכים מאין כמותם, ולבחור בדרך הארוכה, שהיא קצרה ונכונה הרבה יותר בעבורנו - אנחנו מרגישים סיפוק עצום. מעין תיבת נח מוגנת, יבשה, בתוך מבול.

אני מודה לה', שנתן לי כוח להתנתק מהמרוץ. ללכת צעד קדימה, בתקופה שהרבה סביבי צועדים אחורה. המשכורת הנוכחית שלי לא מגיעה לחצי מהסכום שקיבלתי בעבר, כשהתרוצצתי מחוץ לבית כשליבי בל עימי. אבל שורה בה ברכה מיוחדת. בכל חודש מחדש הצלצולים והמצלצלין מגיעים ברגע הנכון ממש. דוגמאות יש לי בלי סוף, הערב ההוא היה רק פתיח. לקב"ה ישנו מספר הטלפון שלי, ומספר חשבון הבנק. אנו זוכים לחוש קשר ישיר עם ידו הרחבה, בלי שמסך יחצוץ בינינו.

ועייתה עוד סיבה למה גדול נקרא המפעל, משום השותפים שהפעילו אותו. רבי שלמה טולידאנו מצד אחד, ורבי יצחק אוחנא מהצד השני. שניהם היו תלמידי חכמים ויראי חטא, אבנים יקרות בסמטאותיה של מקנס, שריחם נדף למרחקים.

ההסדר בין השותפים היה ברור: רבי שלמה, שהיה עסקן ציבורי וידיו רב לו בערים הגדולות, נהג לשלוח עורות מעובדים לייצור הנעליים, לצד האחזקה התקציבית של המפעל, ורבי יצחק נותר בעיר, ואחריותו הייתה על הפעלת הסדנאות ופיקוח על הפועלים, ולבסוף גם על שיווק הנעליים לסוחרים האזור.

* •

מותג הנעליים 'טולידאנו את אוחנא' כבר לא קיים על מדפי החנויות, גם לא במרוקו סדנת ייצורם, אבל הסיפור שיצא מאותו מפעל - קיים עד היום. סיפרו אותו עם חינויות של אהבת תורה, והנה הוא כצלמו וכתביתו:

שמונה, הקים לפרנסתו חנות זעירה של פירות וירקות, סמוך לרחוב יפו.

אפס, את החנות שכח. מדי בוקר התעכב לאחר התפילה בהנף החמה ללימוד קלי

בבית הכנסת 'בית יוסף' של רבי דוד יהודיף, וכבר מוצא היה את הציבור נאסף לתפילת מנחה וערבית, שאחריה המשיך ללמוד עד חצות הלילה. הרבנית לא אמרה מאומה, ובעצמה הלכה לחנות לקבל סחורה ולספק ירקות לתושבים.

גורלו של מפעל הנעליים לא היה שונה בהרבה. מחסני המפעל נגדשו בנעליים חדשות ומבריקות, עשויות באמונה עם כל תפירה ותפירה, מפוקחות מחששות גזל ואונאה בידיו של רבי יצחק, וכאן זה הסתיים.

במקום לשווק את הנעליים לסוחרים, היה רבי יצחק טרוד בשמועתו, בכל יום היה מבטיח לעצמו שילמד רק שעתיים וכבר ילך לטפל במה שבוער במפעל, אבל השעתיים הוכפלו לארבע שעות ובערבו

פרט משמעותי אחד לא נלקח בחשבון העסק המתפתח - אהבת התורה של רבי יצחק אוחנא. גם כשהתעסק בחלוקת העורות לרצענים, היה מוחו הכביר מחשב את מחלוקת רבי עקיבא עם רבי טרפון לפי רש"י ולפי תוספות, ובעת שהיה שוקל את המסמרים החדשים שהגיעו מחוץ לעיר, היה מסוגל להיזכר בסוגייה סבוכה ב'איזהו נשך', ולשכוח הכול סביבו. את החשבונות, את החתימות ואת האישורים. לא בדיוק המנהל שעסק צריך כדי לשגשג...

ואולי דווקא כן...

מעודו היה רבי יצחק לוחט לכבודה של תורה. הורי נערי הכפרים שבאו ללמוד בישיבות הגדולות במקנס, ידעו את כתובתו של רבי יצחק. הוא יסדר להם אכסניה הגונה באחד מבתי העיר, יפקח על צורכיהם ויראה שהם לומדים כדבעי.

לימים, בעת שעלה להתגורר בירושלים, עוד קודם שהוכתר כרב העיר קרית

ומחייב לדווח עליהם לרשויות הצבא. מפעל שיחביא סחורה כגון זו ייקנס בחומרה, ועל בעליו עשוי לשות עונש מוות!

בטבורה של העיר מקנס ניצב בית מלאכה גדול לייצור נעליים, סגור על מנעול ובריח, ובתוכו מאופסנות סחורות יקרות ערך, נעליים מוכנות ועורות מעובדים. אוצר של ממש.

רבי יצחק לא היה מודע לחדשות בעיתונים. כך התפרסם חוק, שכל אזרח מרוקני ידע עליו, ואילו בעל המפעל עצמו לא שמע ולא ידע. - -

גם אם בעל המפעל טרוד בתלמודו, נמצאו אנשים עסוקים פחות. עיניהם הרעות הבחינו במפעל הנטוש והסיקו שיש קשר לידיעות הצבאיות אודות החובה לדווח על סחורת נעליים ועורות. מן הסתם הצבא לא יודע, ומן הסתם היהודי מתכנן למכור את הנעליים בשוק השחור.

הלכו בעלי לשון הרע ואכלו קורצא בחלונות הגבוהים, סיפרו על היהודים

של יום כבר אין טעם. מחר יעמוד בקשר עם המתווכים והסוחרים...

והשותף, רבי שלמה, ידע את אשר נעשה, אך עם כל זה המשיך לשלוח עורות מעובדים למפעל במקנס, עורות שיאוחסנו על גבי חבריהם שהגיעו הנה לפני חודש ולפני חודשיים. תמיד היה הקדוש ברוך הוא בעזרם, ובעזרת ה' כך יהיה הלאה. סמוך היה ובטוח שרעה לא תצמח מזאת, ובינתיים רבי יצחק מחשב את דברי התוספות המוקשים בפרק מרובה, שוכח עולם ומלואו.

העולם עצמו לא עצר מלכת. מלכויות התגוששו זו בזו ומוסדי תבל הזדעזעו. השפעות מלחמת העולם הגיעו גם לצפון אפריקה והשווקים הגיבו בהתאם.

שוק העורות והנעליים לא היה שונה. בעקבות הלחימות הממושכות והנרחבות, הצבאות מצאו עצמם בחוסרי ציוד גדולים, ובמיוחד בתחום הנעליים. צו צבאי הוצא לכל סוחר הנעליים ומפעלי העורות, האוסר לשווק את תוצרתם לשוק הפרטי

החמדים ועל מפעל הנעליים. ביקורת נשק לגמרא באהבה, היטיב את צבאית פקדה את הבניין הנעול, ושמעה שהבעלים נמצא בישיבה, בידיו הממתין בחוץ. המפתחות.

הסיור היה קצר, ובסופו הוגש לו מכתב זיק של הבנה נתלה בעיניו של רבי יצחק. "רצונכם לקנות נעליים? בעוד כמחצית ומסוכנת - - -

רבי שלמה הגיע בבהלה למקנס. מכתבו של פעמיך בנעלים

הסחורות. יש לי נעליים שיכולות בהחלט להתאים לדרישות הצבא, וגם אוכל לייצר באופן מידי מלאי גדול!"

הקצינים הביטו זה בזה בתדהמה. "יש לך נעליים במפעל!?"

רבי יצחק לא הבין את פליאתם. "במפעל של בגדים יש בגדים, ובמפעל של נעליים יש נעליים. מה אתם מתפלאים, המתינו כאמור חצי שעה, ואהיה עימכם!"

"כנראה לא הבנת, אדוני, את דרישתנו.

ברגע זה אתה עצור ומתלווה אלינו למפעל הסגור!" שעת מלחמה היא שעת מלחמה, הרהר רבי יצחק. אם דורשים כעת, אבוא

כאילו לא די בכך, נוספה כעת עוד צרה. אף עורך דין לא מוכן ליטול על עצמו את ייצוג השותפים בבית המשפט. חלק טענו שאינם יודעים דרך מוצא למלט אותם מחבל התלייה, ולמה להם להתבזות מול עמיתיהם, ואחרים חששו לייצג פושעי מלחמה או משתפי פעולה עם האויב, כהגדרתם בחוק.

רבי שלמה פכר את ידיו. הוא עם ספר התהילים בבית הכנסת, שופך תחינה

ושיח לפני אדון הכול, ואפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם.

הדין!"

מבטו התלוי של רבי שלמה גילה שהוא לא מבין את אשר נדרש. בתוך כל הביצה הזו עליו לשלם עוד חמשת אלפים פראנק למקום עלום ובלתי ידוע? איזו הרפתקה נוספת מתכנן כעת שותפו?

"אל לך לחשוש, אחא, שנים רבות האמנת בי. בבקשה עוד פעם אחת תאמין בי, ולא תתאכזב. תן לי הכסף ונצא לדרך".

עוד לא שב רבי שלמה עם שטרות הכסף,

וכבר ממתין הרב אוחנא בפתח בית הכנסת, ידיו מושטות לקבל את הכסף.

שלה רבי יצחק חמש מאות פראנק מהסכום ופנה לאחד מתלמידי החכמים העניים שבעיר, שהיה רכון על כרך שולחן ערוך גדול. "זה בעבורך, כבודו, ובלבד שתפלל עלינו שנזכה בדיננו".

רבי שלמה ראה והסכים בכל לב. שנים רבות הוא רוחש לרבי יצחק כבוד, גם עכשיו.

לעומתו, רבי יצחק היה עליז וטוב לב,

משל כל הסחורה כבר נקנתה בידי אפסנאי הצבא ושולמה בכסף מזומן.

"כנראה אינך מבין את הצרה שבה אנו נמצאים, אחי יקירי", נם לו השותף. "אינני

מאשים אותך במצב, אבל הבה נחשוב על פתרון, אם אינך חפץ לכתוב צוואה בעוד

שערות זקנקן שחורות!"

עיניו של רבי יצחק נצצו. "תרצה שאמצא לך פתרון?!"

"זו שאלה בכלל?!"

"שנינו יודעים שאין עורך דין המוכן לסנגר עלינו במשפט".

"אמת".

"יש לי שני עורכי דין, משופרא דשופרא, לא מהעולם הזה. אין כמותם להציל

ולהושיע. אם תסכים שניקח אותם, הצלתנו מובטחת!"

"ברור שאסכים".

משם צעדו השניים בין בתי העיר, נוקשים על דלתות נוטות להתפרק, ובכל אחת מהן מפקידים סכום ניכר לפרנסת המשפחה. רבי יצחק צועד בראש, ורבי שלמה אחריו, מביט בדומייה.

רק משכלתה מטבע מן הכיס, פתח רבי יצחק את פיו: "את הצדקה הזו נתנו לכבודם של רבי שמעון בר יוחאי ורבי מאיר בעל הנס. כעת שכרנו את שירותיהם שיבואו להיות מליצי יושר בבית המשפט, והאמן לי שאנחנו יוצאים זכאים. הסר דאגה מליבך!"

"זה תיק שאני לא מבין אותו", פתח אחר שתיקה ממושכת, שבה עיין בערימת המסמכים והניירת שהוגשה לפניו. "אתם אנשים מכובדים, התיאורים שלפניי מציגים אתכם כאנשי רוח ומעלה, מה לכם להתעסק עם שטויות כאלה, ממתי שמענו שחכמים כמותכם יתעסקו בעבריינות מסוכנת שתהרוס את המדינה? לא מסתדר לי, לא מסתדר בכלל!"

השופט קם ממקומו, צועד הלך ושוב על גבי הקתדרה המוגבהת, אגרופיו חפונים מאחורי גבו וכל ישותו אומרת תהייה המחפשת פתרון. "לדעתי מדובר בתיק חסר משמעות, חסר יכולת האשמה וחסר כל ערך".

באבחה אחת, נטל את ערימת המסמכים, קרעם לגזרים מול עיניהם הנדהמות של השותפים, ודחפם עמוק לתוך הפח.

אולם בית המשפט היה ריק, יחסית למשפטים משמעותיים כגון אלו. לא בכל יום דן בית המשפט בשני יהודים נשואי פנים הנחשדים כמחבלים בשלום המולדת. על ספסל העץ ישבו השניים, ספרי תהילים בידיהם ואיש לא נמצא עימם. אף פרקליט לא ההין לסכן את שמו הטוב במקרה ביש שכזה.

"עורכי הדין שלנו פה, הם נמצאים עימנו באולם, שלמה ידידי. קווה אל ה; חזק. אל

"מבחינתי אין פה שום אשמה ושום סיפור. טולידאנו שליט"א, כן רבי שלמה כעל הנה המפתחות של המפעל, קחו אותם ותחזרו לחיים הגונים. כל טוב לכם!"

כשגוף המטוס רעד והחל לנוע על מסלול ההמראה, חש גם יצחק רעד של התרגשות. המטוס האיץ, ויחד עמו – הואצו פעימות הלב של יצחק, בחור ישיבה מארצות הברית שגלה ללמוד תורה בארץ ישראל, ועתה עושה את דרכו בחזרה לביתו. ציפור המתכת המעופפת פרשה לה כנפיים והמריאה אל בין העננים בדרכה למוסקבה, תחנת הביניים במסע לניו יורק.

בבטן המטוס, שכנו להן שתי מזוודות עמוסות בחפציו האישיים, ספרים, מתנות לאחים ואחיות, וגם מזכרות שונות משנת לימודו בארץ. הוא דמיין את רגע המפגש המרגש עם הוריו, סופר את השעות והדקות לנחיתה. כשנחת המטוס במוסקבה, מיהר יצחק לקחת את המזוודות ולהמשיך לאולם הנוסעים הממשיכים, אלו הממריאים ליעד הבא.

רבי שלמה עמד הלום תחתיו, לא מבין את השינוי הדרמטי כל כך במשפט שמסקנתו הייתה ברורה למדיי. הראשון שהתעשת היה רבי יצחק: "כבוד השופט, מה יעזרו לנו המפתחות? מחר יבואו שוב אנשי המשטרה וידרשו לאסור אותנו בעבור המפעל הזה, לפחות נצא מכאן עם אישור בידי כבודו שהמפעל פועל כדין!"

השופט עצר בפתח החדר. "צודק אתה, אמרתי שאתם אנשים נבונים. חכה רגע ואכתוב לכם אישור בעל תוקף".

אמרו - מאז ועד סיום המלחמה, לא נמצא מפעל נעליים אחד שיכול לייצר ולמכור לאזרחים, מלבד של צמד החכמים ממקנס. אהבת התורה של רבי יצחק ניצחה...

(נכתב עם התאמות נדרשות, מתוך מכתב של ראש ישיבת אור ברוקהג"ר מיכאל

למעשה פרשת צו

טעות בזיהוי' – הרהר כשהובל אזוק באזיקים לחדר צדדי בשדה התעופה, שם הצטווה להמתין עד שיבוא חוקר משטרה בכיר...

כשהחוקר הגיע, נשאל יצחק לגבי תכולת מזוודותיו, והשיב כי אינו יודע על שום פריט בעייתי. ואז החוקר עטה ארשת פנים נרגזת, ולפתע שלף מהמזוודה של יצחק שלושה כדורי רובה, הניף אותם תוך הטחת אצבע מאשימה, ושאל בשאגת אימה: 'ומה אלה???' מדוע נשאת בתיקך כדורי רובה מסוכנים? וכי איך יודע שזו עבירה פלילית חמורה, שלא נעבור עליה בשתיקה!?!?!'

יצחק נבעת. הוא הכיר את הכדורים הללו היטב, אלו כדורים משומשים אשר קיבל פעם מכמה חיילים בגבול הצפון, כששהה בכפר סמוך בשבת. לתומו סבר כי יביא את הכדורים לארצות הברית להראות לאחיו ואחיותיו כמזכרת נעימה, ולא העלה בדעתו כי יסתבך עד כדי כך...

בצעדי ריצה קלים עשה את דרכו בנמל התעופה המוסקבאי הענקי, מביט בעשרות המטוסים החונים מסביב ותוהה באיזה מהם יזכה לטוס לניו יורק עיר מכורתו. הוא מגיע לעמדת הבידוק, כצעיר ורגיל הוא מעביר את המזוודות בעמדות השיקוף וכבר ממחר להמשיך לאולם היוצאים, אלא שלפתע פתאום - - -

צפצוף מחריש אוזניים נשמע ברמה, ותוך כדי – כמה מאבטחים חסונים הסתערו בנשקים שלופים, והורו לו ברוסית מתובלת באנגלית רצועה להשתטח על הרצפה ולהרים ידיים. יצחק הנבוך והמבולבל החל רועד בחוסר שליטה, ומיד הבין שכדי להישאר בחיים – עליו להשתטח ארצה כפי שהורו לו...

בשניות בהן שכב על הרצפה הקרה בשדה התעופה, מנסה להבין מה מתחולל סביבו, הרגיע את עצמו כי כנראה מדובר בטעות בזיהוי. הרי אין שום דבר בעייתי במזוודותיו, הוא ארז אותן בעצמו והוא יודע בדיוק שיש בהן כמה פריטי לבוש, ספרים, מזכרות וצעצועים. 'כנראה זו

ומתוך התנאים הקשים – נטל פנקס קטן והחל רושם בו סיבות להודות לה' על חסדו וטובו עמו מאז ומעולם, כולל גם חסדים גדולים וקטנים שהוא זוכה בהם תוך כדי המעצר הנורא שהוא שרוי בו...

מאז אימץ את 'שיטת ההודאה', הפכו ימי הכלא למרוממים עבורו. עדיין הוא נתון בין שיכורים ורוצחים, אולם בתוככי לבו מזדמרת שירת דבקות ותודה לבורא עולמים, ובכל רגע ורגע חש כי הוא מתחבר לאביו הטוב, ומודה לו על כל חסדו – כולל גם על המעצר המפחיד הזה... ההודאה מילאה את לבו בכוחות לעמוד באתגר, הוא חש כי הקשר הקרוב עם בורא עולם מתהדק מאי פעם, הוא ממש מרגיש את ידו של הבורא נתונה אתו, בבחינת 'עמו אנוכי בצרה'...

כך, לראשונה בהיסטוריה, הפך תא מעצר רוסי קפוא ומחניק, לאלומת אור של תודה לה'.

את מיטב שעותיו הקדיש יצחק להודות לה', פשוט לומר תודה לאבא על חסדו.

הוא ניסה להסביר את עצמו, אולם החוקר סכר אוזניו ואטם את לבו. הוא הושלך למעצר בתנאים מחפירים, לצד עבריינים רוסיים אלימים ומגודלים, שיכורים ורוצחים מכל המינים והסוגים. שבועות ארוכים שהה במעצר, כשהוריו עושים הכל כדי לנסות לסייע לבנם, הכלוא בתא מצחין עם תחתית המין האנושי...

לבסוף, נקבע מועד למשפטו, בעוד כשלושה חודשים. נשכר עבורו עורך דין ממולח, שהסביר כי אמנם לפי החוק הבינלאומי מצבו אינו כה חמור, אולם ברוסיה – אין לדעת... התביעה דרשה להטיל עליו 10 שנות מאסר בגין ניסיון רצח!!!, ויצחק המבוהל, עלם צעיר שנזרק באחת מספסלי הישיבה לתוך קלחת משפטית מסובכת, לא ידע את נפשו...

בעודו בתא, בצר לו, נזכר בדברי מגיד השיעור שלו, הרה"ג ר' זאב דינר שליט"א, שהיה מפליא לספר על כח ההודאה לה' כמושיעה מכל צרה וגואלת מכל בעיה. עתה, ביושבו בתא ימים ארוכים ללא כל תעסוקה, היו לו דברים אלה למשיבי נפש,

את כח ההודאה, הוא הבין עד היכן היא מגיעה. ראשית, בעת הקושי עצמו, כשהודי מתרכז בלהודות לה' על הדברים הטובים ועל מה שנראה כפחות טוב, על רגעים שנראים קשים כמו על חוויות חיוביות – הוא מקבל עוצמות וגבורות רוח לעמוד בכל אתגר, להתמודד בכל מערכה.

ושנית, בסופו של דבר, הרי מדובר בנס מופלא, אשר כל מי שמכיר את המערכת המשפטית הרוסית – תמיה איך הוא יתכן. אבל הוא יתכן גם יתכן, כי להודאה יש דרך משלה לפתור בעיות, יש לה כח לגאול יהודי מצרתו ומצוקתו, היא פותחת שערי כלא מכל סוג, מובילה יהודי לגאולה אישית מצרותיו מתוך הודאה ושבח!

אחים יקרים, הבה נאמץ את המסר העולה מבין כותלי הכלא הרוסי, ומתוך הנס המופלא שהתחולל במשפט, כפי ששמענו בעדות אישית מפי מגיד השיעור של הבחור הניצול. מתברר כי להודאה יש כח על טבעי, יכולה היא להציל, להגן ולהושיע, לגאול ולפתור, לסייע ולהאיר בחשיכה.

פעמים נפשו יצאה בריקוד, לפעמים עיניו זלגו דמעות התרגשות, כך או כך – פעמים כה רבות הוא כמעט שכח היכן הוא נמצא, כל העת חש נרגש מעוצמת ההודאה והקשר לה'...

ויהי ביום המשפט, היה זה יום ששי, שעות ספורות לפני כניסת השבת. שופט רוסי זקן ועב כרס נכנס לאולם הדיונים, קרא את כתב האישום בחופזה, שאל את עורך הדין לפשר העניין, ומשנענה בסיפור במלואו – קרע את כתב האישום מול עיני התביעה, וזיכה את הנאשם מכל אשמה, חד וחלק!

תוך זמן קצר ננעל הדיון, הראשון והאחרון בתיק. שליח חב"ד מקומי יעץ לו להימלט מרוסיה עוד לפני שהתביעה תגיש בקשה לערעור, והוא הצליח למצוא מטוס שהמריא מיד – כך שאת השבת כבר עשה מחוץ לגבולות רוסיה, אליה לא ישוב לעולם!

אולם, יותר מהנס המופלא שקרה לו, מספר יצחק על נס גדול בהרבה: הוא גילה

למעשה פרשת צו

יד הגבול (ליד שער מנדלבויים) ולא היו טלפונים ומינים, ובכלל... באיזה תנאים חיו שם... לא היתה לה שום מחשבה לשלוח אותו. היא באה שנה אחת לימים נוראים, לדוד שלה ר' אליעזר יהודה. היא ישבה שם בעזרת נשים, ולידה ישבה בתו של רבי חיים שמואלביץ, והיא ידעה אנגלית, היא הסבירה לה את כל עקידת יצחק באנגלית.

היא התרגשה... אברהם אבינו יכל בגיל כ"כ מבוגר להקריב את בנו היחיד והאהוב עליו, ולהישאר עם ישמעאל - בשביל הקדוש ברוך הוא, ואני לא יכולה לתרום את הבן שלי לישנה אחת?!... מיד היא שינתה את דעתה, ואמרה לרה"י ר' אליעזר יהודה, שהיא מוכנה שהבן שלה יבוא לשנה ללמוד בישיבה.

היא היתה בטוחה שזו הקרבה עצומה לא פחות מאברהם אבינו...

עברו ימים, חלפו שנים, במבט לאחור, האם היא הקריבה משהו?!... היא ויתרה על רומו של עולם?!... אילו היא לא היתה

הבה נאמץ את כלי ההודאה – וככל שנודה לה' מעומק הלב, ככל שנקבל על עצמנו להביע שבח וגדולה על מעשיו ונפלאותיו, ככל שנחליט מעכשיו לשורר לו תודה על הדברים הטובים וגם על מה שנראה פחות טוב – כך נזכה כי עולמנו יואר רק ברגעים יפים, ונזכה כולנו להיגאל איש איש ממצוקתו וצרותיו, כמו גם לגאולת עם ישראל כולו!

(טיב הקהילה פר' ויקה"פ) אור לישרים

אמו של הרה"י ר' נתן צבי פינקל זצ"ל, היתה במוצאה מאמריקה, והיה לה מסעדה. (השווער שלה היה אח של ר' אליעזר יהודה, בנו של הסבא). היו לה שני בנים, אחד מהם זה הג"ר נתן צבי. הוא היה תלמיד מצטיין, ולמד בתיכון, והוא היה 'שחקן' מצויין, ונערץ בחברה. ורבי אליעזר יהודה ביקש ממנה שתשלח את הבן שלה למיר לשנה אחת.

לא היתה לה אף הו"א לשלוח אותו... הבן המצטיין שלה, ובפרט שמיר היתה אז על

שולחת אותו לשיבה, מה היה לה? ... היה היתה עוד אמריקאית בעלת מסעדה, והיתה צריכה אולי גם לעזור לטפל בבן שלה שבגיל די צעיר חלה בפרקינסון, עד סוף ימיו... [היא נפטרה אחריו].

וכעת — למה היא זכתה? ... להיות 'אמה של מלכות', הרבנית פינקל... למה קראו לה 'הרבנית'? ... אלא אמה של מלכות! היה לה 'כבודו שלעולם' אמיתי, ר' נתן צבי היה ה-סמל של "ובכל נפשך" האמיתי. היה לה אריכות ימים, זכתה וראתה בחייה מאות נכדים ונינים כולם גדולי תורה... ובכל מקום כבדוה כבוד גדול, זה נקרא שהיא 'הקריבה' משהו? ... היא קבלה פי מליון! גם אברהם אבינו קיבל... עד היום - "ועקידת יצחק לזרעו ברחמים תזכור".

הרב חזקיהו משיקוסקי תרומה תשפ"ג

למעשה פרשת צו